Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...бэтэмнай 1921 оной ...тябриин 21-һээ гарана | № 220 (14637) | 1977 оной сентябриин 21, среда | Сэн 2 мүнгэн

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР И. Ф. ЕЛДИНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын ой модоной промышленностьда, партийна болон совет организацинуудта үни удаан һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор нүхэр **Елдинов** Иван Федоровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1977 оной сентябриин 16.

АГУУ ОКТЯБРИИН хүндэлэлдэ

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

«Забайкаллес» нэгэдэлэй ...ин леспромхозой кол...тив үйлэдбэриин ашаг ...н, хүдэлмэриин шанарай ...н жэлэй даабари бол...юонь урид дүүргэхэ зо...отойгоор социалис мү...өө эмхидхэнэ. Модо бэ...эхэ түрүү онол арга, ...сэ ехэтэй техникэ хэ...жэ, бага гаргашатай... ехээр модо бэлэдхэнэ. ... леспромхозой олонхи ...лмэришэд даабаряа ...лэн үүргэдэг болон...

...шээлхэдэ, Виктор Вла...ровии Столяровой хү...рилдэг бригадын кол... подрядна аргаар мо...алэдхэдэг болоо. Лес...озой хүтэлбэрилэг... эдэниие оньһон техни..., хэрэгтэй зэр зэмсэгээр таһалгарягүйгөөр хангаха уялгатай. В. В. Столяровой бригадын гэшүүд ажалай үедэ мини байнгүйгөөр хүдэлхөөр договор баталһан. Энэ бригадын гэшүүд урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье. Үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. **Эдэнэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада 61 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ аад, мүнөө дээрээ 68,5 мянган кубометр эрхим шанартай модо гүрэндөө тушаагаад байна.** Энэ бригадын хүдэлмэришэд шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэһэн дээрэһээл имэ һайн үрэ дүн түйладаг болоо гэжэ хэлэхээр.

В. В. Столяровой бригадын хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абаха гэһэн зорилготойгоор манай Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэд ажаллана. Манай үнинэй жолоошон Юрий Устинович Морозов томодхогдоһон бригада эмхидхээ бэлэй. Бригададань дүрбэн жолоошон, нэгэ слесарь, механик. Эдэнэр машинануудаа мини байлгангүйгөөр ашаглана. Түрүүшын хоёр жэлэй туршада ойһоо 52 мянган кубометр модо шэрэхэ юм һэн. Мүнөө дээрээ 56 мянган кубометр модо зөөгөөд байна.

Леонид Степанович Мельников «Забайкаллес» нэгэдэл доторoo эгээл түрүүлэн томодхогдоһон бригада эмхидхээ бэлэй. Бригадынь гэшүүд оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ, жэл бүри 70 мянган кубометр модо бэлэдхэдэг болоо. Эдэнэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада 130 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай юм һэн. Энэ түсэбөө октябриин 1-дэ дүүргэхэ зорилготой. Дүүргэхэшье байха.

Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэд Агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулан уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Энэ жэлэй 8 һарын даабариһаа гадуур 13,5 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, 167 мянган түхэригэй продукци худалдаад байнабди. Саашадаа үшөөл һайнаар хүдэлжэ, амжалтаяа арьбадхаха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно.

С. БАЙМИНОВ,
Итанцын леспромхозой экономист.

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ ҺАЙЖАРУУЛЖА...

Покровско һаалиин фермэдэ Тамара Бурдуковскаягай тугалшанаар хүдэлхэеэ ерэхэдэнь, үнинэй һаалишан Клавдия Ивановна Ильина иигэжэ хэлээ һэн:

— Хэдэхэн жэлэй урда энэ фермэдэ ажаллахань хүндэхэн байгша бэлэй. Малай байранууд модоор баригдаһан, зарим ханынь үмхиржэ унаха болоходо, модоор тулагша һэмди. Харин һаалишанай ажал тухай хэлэһэнэйшье үлүү. Үнеэдээ һааха, эдеэлүүлхэ, шабааһыень сэбэрлэхэ, үшөө тугалнуудаа харууһалха гэхэ мэтын ажал өөһэдөө хэдэг байгаабди. Харин мүнөө ажалдамнай ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб. Хүдэлхэдэ хүхюутэйшье, урматайшье болоо. Тиимэһээ, Тамара, бүхы хаба шадалаа, шэн зоригоо харуулха болоолши даа.

Тэрэ гэһээр олон жэлнүүд һубарилдан үнгэржэ, Тамара басаган һаалишанай мэргэжэл зоримгойгоор шудалжа, дүй дүршэлтэй болоо. Тиихэдэ Тамара Бурдуковская партиин зэргэдэ абтаа. Мүнөө тус фермэдэ дүрбэн коммунист, дүй дүршэлөөр баян һаалишад бии боложо, коллективэйнгээ ажалай эмхидхэл һайжаруулха, социалис мүрысөө эмхидхэжэ эхилһэн байна.

Үнгэрһэн үбэл тус фермынхид тэжээлээ наряар, зоотехническэ заабариин ёһоор гаргашалжа, килограмм бүхэниинь ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэһэн юм. Энээнэй ашаар эндэхи һаалишад һүнэй өөрынь үнэ сэн түсэбэйхиһөө пилээд доошолуулжа, фермээ түрүү зэргэдэ гаргаһан байна.

Мүнөөшье энэ фермынхид яһала һайнаар ажаллажа байнхай. Тэдэнэр Агуу ехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, арга боломжоёо хаража үзөөд, үнеэн бүриһөө 2.010 килограмм һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай. Энэ уялгаяа тэдэнэр октябриин һүүл багаар дүүргэхөеэ байна.

Энэ амжалтада фермын коммунистнуудай хубита тон ехэ. Нёдондо болотор энэ фермын ажал урагшагүй байгаа. Юундэшьеб эндэ фермые заатагүй эрэ хүн дааха ёһотой гэһэн һанал байдаг һэн. Энэ һаналай хэды шэнээн буруу байһые коммунистка Наталья Петровна Алемасова бодото ажалаараа гэршэлһэн байна. Түрүүн Наталья Петровнада фермые даахыень дурадхахадань, энэ тушаалһаа зүрхэсэжэ, арсаа һэн. Тиихэдэнь коммунист нүхэдынь тэрээндэ: «Бэрхэшээлнүүдһээ айха һаа, юунэй түлөө партийна билет абажа ябана гээшэбди. Бидэ шамда этигэнэбди, даажа аба» — гэжэ хэлээ бэлэй. Энээниинь отделениие эрхилэгшэ И. Е. Баташов дэмжэжэ, Н. Алемасова энэ фермэ даажа абаа.

Түрүүшээр Наталья Петровнада хүндэшэг байгша һэн ааб даа. Теэд өөрөө һаалишанаар хүдэлһэн, хүдэлмэриеэ һайн мэдэхэ һэн тула нэн түрүүн юу хэжэ эхилхээ элеэр ойлгожо байгаа. Фермынгээ ажал эмхидхэхэ хэрэгтэнь һаалишад, коммунистнууд К. И. Ильина, М. Ф. Прилуцкая, Т. Бурдуковская гэгшэд тэрээндэ айхабтар ехэ туһа хүргөө. Тэдэнэр хамтадаа һүнэй шанар һайжаруулхын тула ариг сэбэрые сахиха, ажалай журам бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ анхаралаа хандуулжа, наринаар шалгадаг болоһон, мүн өөһэдөө жэшээ харуулһан байна. Энээнэй ашаар тус фермын тушааһан һүнэй шанар ходо-доо һайн гэжэ тоологдоно.

Мүнөө тус фермын һаалишад нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө нилээд ехэ һү һаажа, гүрэндэ тушаагаа. Энэ амжалтада фермын коммунистнуудай горитой хубита бии.

Иигэжэ «Зырянский» совхозой Покровскын һаалишад һү абалгаяа улам дээшэлүүлжэ, фермээ гансашье аймаг соогоо бэшэ, харин республика соохи түрүү коллективүүдэй зэргэдэ гаргаха зорилготойгоор ажаллажа байна.

С. УБЕЕВ.
Прибайкалиин аймаг.

ГЭДӨӨ ХҮРЭХЭБДИ

...най 834-дэхи поездын ...мэришэд Агуу Ок...ин 60 жэлэй ойдо зо...ан уялга абаад, тэрэ...нэн сэхэ ажалаар бодо...эрэнь бэелүүлжэ бай... **Эдэнэр энэ жэлэй най...арын туршада генпод...р 3 миллион 251 мян... түхэригэй барилга хэхэ ...рга 3 миллион 401 ...нда хүргөөбди.** Өөрын ...эр 2 миллион 961 мян... түхэригэй барилга хээд ...абди гэхэ гү, али түсэб процентээр үлүүлэгдөө.

...лэй дүүрэтэр хэхэ юу...й тон ехэ. БМДК-гай ...улын орохо гэр, ЛВРЗ-гэй вагонуудай депо, Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой хэрэглэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд, бэшэшье олон объектнүүд ашаглалгада тушаагдаха болоно.

Хүдэлмэришэднай ойн баярай жэлдэ абаһан даабаряа дүүргэхэ үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Олонхи хүдэлмэришэднай барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, мүнгэн шангаар урмашуулагдана. Николай Иннокентьевич Быковэй хүтэлбэрилдэг участогай хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр найман һарын туршада 850 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 857 мянганда хүргөө.

Алексей Антонович Ермошенкын хүтэлбэрилдэг участогай хүдэлмэришэд һайн шанартайгаар барилга хэжэ, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр найма һарын даабариһаа гадуур 6 мянган түхэригэй барилга хээд байна. Манай 834-дэхи поездын коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ.

В. ВИКТОРОВА.
834-дэхи поездын экономист.

1978 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ оролсоод, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Комбинадай эрхим бэрхэ хүдэлмэришэд түрүүшын хоёр жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэнэ. **Валентина Филипповна Дмитриевагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд табан жэлэйнгээ түрүүшын хоёр жэлэй даабари август һарада дүүргээд, мүнөө 1978 оной түсэбөөр продукци гаргана.**

ЭМХИТЭЙГЭЭР

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын механизаторнууд арбадахи табан жэлэй хоёрдохи ургаса хуряалгада эртэнһээ һайнаар бэлдээд, энэ хүдэлмэреэ эмхитэйгээр эхилһэн юм. Тиигэхэ зуураа таряа хуряалга дээрэ Ставрополиин хизаарай Ипатовска районой механизаторнуудай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ, бүхы техникэеэ һайнаар хэрэглэхын тула ехэ оролдолго гаргана.

Хуряалгын - транспортна звенонууд энэ ажахыда эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй дундa дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Алексей Георгиевич Петровой хүтэлбэрилдэг звено эрхимлэжэ ябаа. Туршалга-үйлэдбэриин ажахын отделенинүүдэй тоогууд дээрэ хэдэн арбаад мянган центнер тарян оронхой.

Хуряалгада хабаададаг комбайнернүүдэй дундаһаа үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай чемпион болоһон Вячеслав Гольшев һайн дүнгүүдые түйлажа, онсо шалгарна. Энэ нүхэр һүүлэй дүрбэн үдэрэй туршада 1000 гаран центнер тарян сохиһон байна.

Ажахын таряашад болон механизаторнууд шэнэ ургасаяа богони болзорто һайн шанартайгаар хуряахын тула эмхитэйгээр ажаллана. Эндэхин һолоомоёо суглуулжа һүрилнэ, намарай паар хахална.

В. БАЛЬЖАНОВ.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Евдокия Дамбаевна Бальбурова хори гаран жэлэй туршада Захааминай аймагай Дүтэлүүрэй совхоздо һаалишанаар хүдэлнэ. Дүрбэн жэлэй саана пенсидэ гараһаншье һаа, дуратай ажалаа орхиногүй. Мүнөө Буусын һүнэй фермые даажа ябана.

Фермын олонхи һаалишад залуушуул Нина Гармаева, Серафима Доржиева, Светлана Бальбурова, Зоя Раднаева болон бусад 8-10 класс дүүргээд, түрэл совхоздоо хүдэлжэ байдаг. Евдокия Дамбаевна тэдэнэй ёһотой аха нүхэр, һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Тэрэнэй үдэр бүриин оролдолгоор, туһаламжаар, һургаалаар залуу басагад бэрхэ һаалишад боложо байна.

Совхозой һүнэй фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ, Буусын фермын һаалишад ходо түрүү һуури эзэлжэ байдаг. Гүрэндэ һү худалдаха энэ оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб тэдэнэр гурба һарын туршада дүүргээ һэн. Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн баярай үдэр болотор гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, тэдэнэр урагшатай һайнаар хүдэлжэ байна.

Д. БАЛДАНОВ.

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

1972 оной сентябриин 20-до СССР-эй Верховно Соведээр һунгагдаһан СССР-эй Верховно сүүдэй этигэмжэ түлөөлэлгын болзо р ы е СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сесси хүрэтэр һунааха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1977 оной сентябриин 19-нэйнгөө Указаар шиидхээ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Ургаса хуряалгын хажуугаар ниитын адууһа малай элдэб янзын тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри габшагай түргэн ябуулагдаһаар.

Ростовско областиин хүдөө нютагуудай хүдэлмэрилэгшэд таба миллион тонно кукурузын эшэ набша бэлэдхээ. Доной плантацинууд дээрэ тэжээл бэлэдхэхэ 900 шахуу отрядууд хүдэлнэ. Эдэнь жэл хахадай туршада хүрэхөөр тэжээлэй нөөсэ хангаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Томско областиин малшад бүдүүн тэжээл бэлэдхэжэ дүүргэнхэй. Үнеэн бүриин табан тонно үбһэн бэлэдхэгдээд байна. Мүнөө жэлдэ ногооной гурил эндэ нилээд ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Ажахынууд үнэтэ витаминтай хүсэтэ тэжээлэйнгээ үлүүе гүрэндэ тушаагаад, орондонь тэжээлэй орооһо таряа абана.

Калужска областиин колхозууд, совхозууд таримал ногоо хоёрдохёо сабшажа абаба. Уһанайнь һабхаруулагдаһан газарнуудһаа илангаяа үндэр ургаса: гектар бүриин 300 ба дээшэшье центнер үбһэ ногоон абтана. Новосибирскиинхид табан зуу мянга гаран гектарһаа үбһэ тэжээл хуряажа абаад байна. Туркмениин малшад жэлэй даабариһаа гадуур сенаж даража эхилээ. Эндэ 200 мянга гаран тонно иимэ тэжээл траншейнүүдтэ дарагданхай.

Полтавска областиин колхозууд болон совхозууд 3-дахи миллион тонно силос дараба.

Үдэр бүри зуу мянга шахуу тонно хэршэгдэһэн кукуруза, свёклын эшэ ба бусад ургамалнууд траншей нүхэнүүдтэ дарагдана. Харьковска областиин механизаторнууд миллион тонно кукурузын силос даранхай.

(ТАСС)

БАЯН УРГАСА ХУРЯАГДАНА

ФОТО РЕПОРТАЖ

...нарата дулаан ...дтэ ургаса хуряал... хүдэлмэри совхозой отделенинүүдтэ хур... ябуулагдажа байна. ...нернууд үглөө эртэ...н тэн болотор тоо... шуудэрэй унатар лэ ...

...үдэрнүүдтэ тарян ... хүсэжэ, комбайнаар ...дахаар болонхой. Тү... хадаһан баалнуудаа ... сохижо абаад, олонхи комбайнууд сэхэ хуряалгада та...

Мүнөө үедэ 1802 гек... шэнисэ хуряагдажа тоогууд дээрэ 37 гаран центнер тарян ороо гэхэ гү, али гектар бүриһөө 20,7 центнер шэниисэ хуряагдаба, — гэжэ Байгалай совхозой директор Илья Яковлевич Макальский баяртайгаар мэдүүлбэ.

Иимэ ган гасуур болоһон жэлдэ гектарай хори гаран центнер шэниисэ хуряажа байха гээшэмнай яһала һайн гээшэ ааб даа. Мүн лэ обсосой баян ургаса хуряагдана. Тоолоод үзэхэдэ, гектар бүриһөө 19,7 центнер обёос абтана.

Энэ жэлэй баян ургаса хуряалгада эршэтэй шангаар ажаллажа ябаһан комбайнернууд, автомашинын жолоошод олон. Совхозой нэгэдэхи отделенидэ хүдэлдэг Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Иван Данилович Портнягин Виктор хүбүүнтэеэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Эсэгэнь таряа амяарлан хадана, хүбүүниинь баал суглуулан сохино. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудтай үнинэй механизатор Афанасий Петрович Зорин, дүршэл ехэтэй комбайнер Николай Егорович Никонов гэгшэд ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эгээн бүтээсэ ехэтэй ажалаараа бүхы совхоз доторoo суурхажа ябаһан аха дүүнэр Николай, Владимир Помазкинтан, Константин Таракановский, Виктор Кульков болон бусад түрүү зэргэеэ алданагүй.

Комбайнернуудай хуряаһан тарян тоогууд дээрэ зөөгдэжэ, тэрэ дороо сэбэрлэгдэнэ, шиигтэй тарян сушилкада хатаагдана, мүн АВМ-0,4 агрегадта оруулагдажа, гурил болгогдоно. Юрэдөө орооһо тарян гутаагдангүй, бүхыдөө һайнаар абтажа байна.

Шэнэ ургасын дээжэ гүрэндэ тушаагдана, үрэһэнэй участогууд дээрэһээ абтааашань сэбэрлэгдэжэ, үрэһэндэ хаагдана. Һүүлэй мэдээгээр энэ совхозойхид бэлэдхэлэй пунктда 5767 центнер таряа тушаажа, түсэбөө мянга гаран центнерээр үлүүлээд байнхай. Шэниисын үрэһэн сэбэрлэгдэжэ эхилээ.

Нэгэ доро хартаабха малтагдана. Мүнөө 136 гектарай хартаабха малтагдаад, 10 мянга гаран центнер ургаса хуряагдаад, тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь гүрэндэ тушаагдаад байна.

Иигэжэ ургаса хуряалгын хүдэлмэри түргэндөө оронхой.

А. БОРИСОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Совхозой түрүү комбайнернууд (зүүн гарһаа) **А. П. Зорин, И. Д. Портнягин, И. П. Безызыков.** 2. Совхозой 1-дэхи отделениин тарянай тоог дээрэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛБЭ

Республикадамнай заншалта болоһон литература, искусствын үдэрнүүд мүнөөдэр Баунтын аймагта эхилбэ. Иимэ үдэрнүүд Ахын, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Хурамхаанай болон бусад аймагуудта үнгэрөө һэн. Буряад ороной эгээл хойто аймаг болохо Баунтын аймагта эхилһэн литература, искусствын үдэрнүүд Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн урда тээхэнэ үнгэрхэнь гээшэ. Аймагай оро үсхэгшэдтэ, ангуушадта, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэ, Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта республикымнай мэдээжэ уран зохёолшод, композиторнууд, артистнар, уран зураашад, искусство шэнжэлэгшэд айлшалан ошобо. Хэд бэ гэбэл, уран зохёолшод И. Калашников, С. Ангабаев, А. Румянцев, композиторнууд А. Андреев, Ю. Ирдынеев, уран зураашад А. Хомяков, Г. Васильев, И. Алтаев, искусство шэнжэлэгшэ С. Мунгалова, Ленинэй орденто оперо болон балетэй артистнар: СССР-эй арадай артист Л. Линховоин, РСФСР-эй габьяата артистнар Д. Дашиев, Л. Левченко, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Л. Шоболов, Н. Манжеева, Г. Синюшкин, Л. Протасова, Б. Васильев ба бусад болоно.

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн нүүдэл выставкэ аймагай ажалшад хараха байна. Тэрэнһээ гадна республикын куклын театр Абу-Бакарай зохёоһон «Ищи и найдешь» гэһэн зүжэг харуулха. Литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ Буряадай гүрэнэй филармониин артистнар концерт табиха, мүн Буряад орондо зорюулагдаһан фильмүүд харуулагдаха юм.

Литература искусствын үдэрнүүд Багдаринай соёлой байшан соо ехэ концертээр нээгдэбэ. Эдэ үдэрнүүд табан үдэрэй туршада үргэлжэлхэ юм.

РАЙКОМУУДАЙ СЕКРЕТАРЬНАР—РЕДАКЦИДА

Уржадэр, сентябриин 19-дэ манай редакцида ээлжээтэ заншалта уулзалга болоо. Мүнөө КПСС-эй райкомуудай секретарьнар, пропаганда ба агитациин таһагуудые даагшанар ерэжэ, жирналистнуудтай хөөрэлдэһэн байна. Эндэ редакциин харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэритэй айлшадаа танилсуулаад, саашадаа бэелүүлхэ хараа түсэбүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Газетын удха шанар улам һайжаруулха тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо

— Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнай жэлнүүдһээ эхилээд, би «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэдэг байнаб, — гээд, КПСС-эй Хориин райкомой секретарь **Д. Д. Дагбаев** хөөрэбэ.— Энэ газетые ходо уншадаг хадаа тэрэнэй ямар ехэ үүргэ дүүргэдэгые һайн мэдэнэб. Һүүлэй үедэ газетын амаралтын үдэрэй номерто түрүү хүнүүдэй фото-зурагууд үгтэдэг болоһониинь һайшаалтай. Энэнь түрүүшүүлые ехээр урмашуулна.

Газетэдэ толилогдодог уран зохёолнууд соёлой ба гэгээрэлэй шухала асуудалнуудаар бэшэгдэһэн статьянууд, ажалай болон дайнай ветеранууд тухай зураглалнууд, тэдэнэй үгүүлэл һонирхолтой байдаг. Илангаяа «Толи» гэдэг субботын номерой дүрбэдэхи хуудаһые уншагшад ехэтэ хүлеэдэг гээшэ. «Будамшуугай» гарта ороһон хүнүүд тухай уншахада, һургаал абамаар.

Саашадаа газетын хүдэлмэрилэгшэд уншагшадтаяа ходо уулзажа, уншагшадай конференци хүдөө нютагуудта үнгэргэжэ байбал, һайн бэлэй. Тиимэ конференцидэ һайса бэлдэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Тэндэ газетын выставкэ эмхидхэжэ, кино харуулжа болохо.

Энэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь **С. Д. Ринчинов** газетэеэ удха түгэлдэр, һайн шанартай болгохо гэжэ оролдожо байһан редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэ баясхалан хүргөөд, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ажабайдал тухай саг үргэлжэ уншахада ульгамаар бэшэжэ байхые хүсөө. Тэрэшэлэн хүдөөгэй соёлшодой хүдэлмэри үргэнөөр харуулмаар байна гээ. Тиихэдэ «Будамшуу», фельетон, халаахай гэхэ мэтэ сатирическэ булангаа мартахагүй, ходо гаргажа байхые хүсэнэбди. Мүн жэлдээ 2—3 газарта уншагшадай конференци үнгэргэжэ байбал, али алиндамнай ехэ туһатай байха бэлэй гэжэ дурадхаа.

— 56 жэлэй туршада гаража байһан энэ газетэмнай партийна ёһотой трибуна болоод, буряад хэлэ бэшэгые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэжэ байна, — гэжэ КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь **В. Г. Батомункуев** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.— Газетэдээ урдынхидаа адли Буряадай мэдээжэ уран зохёолшодой зохёолнуудые толилжо байдагыень дэмжэмээр. Республикын уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ, поэт Н. Г. Дамдиновай шэнэ шүлэг газетэдэ толилогдоо. Тэрээнтэй танилсажа баясаабди.

Мүн энэ уулзалга дээрэ КПСС-эй Эгарайн райкомой секретарь **Г. М. Клочихин** болон бусад һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэжэ, саашадаашье иимэ уулзалгануудые үнгэргэжэ байхые редакциин коллективтэ хүсэһэн байна.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

МЕХАНИЗАТОРНУУД — МАНАЙ ГОЛ ХҮСЭН

Худөө ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэхэдээ тэрээндэ али бүхы талаһаань хандаха гээшэ партиимнай аграрна политикын гол хэрэг болоно. «Газар таряаланда коммунизмын һуури яажа тодхохоб гэжэ бидэнэр мэдэнэбди, тэрэниие айхабтар ехэ техническэ хүгжэлтын лэ ашаар туйлажа болохо юм» — гэжэ В. И. Ленин бүри совет засагай һая мандажа байха үедэ, таряашадай хадуураар, анзаһаар ажаллажа байхада, граждан дайнай дүлэн соогуур, һандаралта, үлэсхэлэн сагта хэлээ бэлэй.

Эхэ ороноо индустрижүүлжэ, худөө ажахые социалис замда гаргаһанай ашаар лэ энэ шухала зорилго шиидхэгдэжэ захалһан юм. Мүнөө техническэ хүгжэлтэдэ шэнэ үе — үйлэдбэриие комплексно аргаар оньһожоруулха саг ерээ. Таряалан дээрэхи гол шухала ажал — хүрьһэ элдүүрилгэ, үрэһэ тарилга, ургаса хуряалга гүйсэд оньһожоруулагдана. Хартаабха һуулгаха ба хуряаха, орооһо сэбэрлэхэ худэлмэри хүсэд оньһожоруулагдажа дүүрэхэ дүтэлөө.

Колхоз, совхозуудта техникээ үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной эсэстэ таряалан дээрэхи худэлмэриин болзор нилээд хороогдоо. Жэшээнь, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын шанар нилээд дээшэлээ. Мүнөө үедэ худөө ажахыда шэнэ түхэлэй, бүтээсэ ехэтэй техникэ түргэнөөр олошоржо байна. «Кировец» трактор, «Сибиряк» гэжэ комбайн, хартаабха хуряаха «Дружба» түхэлэй комбайн болон бусад машинанууд олошорно. Элдэб ургамалнуудые поточно аргаар хуряаха, сэбэрлэхэ, буйлуулха, газар уһалха, үтэгжүүлгэ тарааха, мал ажал оньһожоруулха шэнэ янзын машинанууд элбэгжэнэ.

Тиигэжэ республикымнай худөө ажахы оньһожоруулгынгаа талаар, элдэб хүсэ хэрэглэлгээрээ промышленна үйлэдбэриин һалбаринуудһаа дутахаяа болижо байна. Жэшээнь, 1965 ондо худөө ажахын худэлмэрилэгшэ бүхэндэ 11 мориной хүсэтэй техникэ хүртэһэн байбал, 1977 ондо тэрэнь 17,7 мориной хүсэндэ хүргэгдөө. Хэрбээ энээниие 1940 онойхитой сасуулбал, 8 дахин дээшэлһэн жэшээтэй.

Һүүлэй үедэ мал ажалай бүхы худэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ мал ажалай продукци абалгада угаа ехэ ажал хэгдэнэ гээшэ. Фермэ дээрэхи ажал ехэтэй олохон худэлмэри оньһожоруулагдаагүй байһаар. Тиимэһээ КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет энэ талаар ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна. Мүнөө олохон колхоз, совхозууд фермынгээ ажал үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, һү, мяха болон бусад продукци абалгые промышленна һуури дээрэ гаргажа байнхай.

Эдэ жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудые электрын элшэ хүсөөр хангалга эрид дээшэлээ. Худөөдэ электрын хүсэ хэрэглэлгэ түргэнөөр ургажа байна. 1976 ондо худэлмэрилэгшэ бүхэн үйлэдбэридөө электрын 2300 киловатт хүсэ хэрэглээ. Тэдэнэрэй үйлэдбэридөө, гэртээ хэрэглэдэг электрын элшэ хүсэнэй 97 процентнь гүрэнэй энергосистемэһээ абтана бшуу. Арбадахи табан жэлдэ худөөдэ электрын хүсэ хэрэглэлгэ хоёр дахин шахуугаар дээшэлхэ хараатай.

Теэд колхоз, совхозуудта техническэ хүгжэлтэ туйлаха хэрэг гансал техникэ олоор абтаһанһаа болохогүй гээшэ. Эндэ техникэ һайнаар ашаглаха, инженернүүдэй үүргэ, харюусалгые, механизаторнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, трактор ба машинануудай техническэ харууһалга хэхэ худэлмэриие тусхай мэргэжэлтэй мастер-наладчигуудта даалгаха гээшэ угаа ехэ удха шанартай байха юм. Энээнэй ямар ехэ аша үрэтэй байһыень олохон ажахынуудай жэшээ дээрэһээ хаража болохо. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой механизаторнууд «Кировец» тракторaар сезон соо эталонно 5563 гектарай хэмжээнэй ажал хээ. Мүн эндэхи «Родина» колхоздо, Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхоздо тиимэ тракторнууд һайнаар ашаглагдана. Ямар аргаар энэ туйлагданаб гэхэдэ, нэн түрүүн механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлнэ.

Худөө ажахын томо үйлэдбэриин хүгжэхэ бүри худөөгэй хүн зоной социальна бүридэлынь хубилна. Индустриальна түхэлэй мэргэжэлтэй хүнүүд олошорно. Малшан-механизатор, машинаар үнеэ һааха мастер, фермэ дээрэхи машинануудта техническэ харууһалалга хэхэ мастер-наладчик гэхэ мэтэ шэнэ мэргэжэлтэд бии болонхой.

Худөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө газар таряалангай болон мал ажалай культура үргэхэ хэрэгтэй. Энэмнай механизаторнуудай мэргэжэл шадабариһаа сэхэ дулдыдадаг. Мүнөө үеын шэнэ техникэ шудалхада, эрдэм бэлиг, ехэ мэргэжэл шадабари хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ республика доторнай худөөгэй техническэ мэргэжэлэй 12 училищи байгуулагданхай. Эндэ тракторист-машинист гэһэн олон мэргэжэлтэй механизаторнууд һурган бэлдэгдэхэһээ гадна, мал ажалда худэлхэ механизаторнууд һургагдана. Эдэ училищи дүүргэгшэд дунда һургуулиин эрдэмтэй болодог юм.

Механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилгоор ажахы бүхэндэ тусхай кружогууд эмхидхэгдэжэ, механизаторнуудай бүгэдэнниитын һуралсал захалдаг. Һүүлээрнь механизаторнууд 2-дохи, 1-дэхи классай мэргэжэлтын шадабаритай болоһоной шалгалта баридаг гуримтай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын механизаторнуудай дунда һурган хүмүүжүүлэгшэд олошороо. Дүршэл ехэтэй механизаторнууд хажуудаа залуушуулые абажа һургаха, эсэгэ хүбүүн хоёрой агрегат байгуулха гэхэ мэтэ жэшээнүүд олон..

Энэ жэлэй июль һарада газар хахалдаг механизаторнуудай, малай фермэнүүдэй машина, түхеэрэлгэнүүдые техническэ талаар харууһалха мастер-наладчигуудай республиканска һорилдоон-конкурс болоһон байна. Эндэ хабаадаһан залуу механизаторнуудай дундаһаа «Кировец» тракторта ажалладаг Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой Бадмажап Базаров, бусадай дундаһаа Хяагтын совхозой Владимир Васильевич Падерин гэгшэд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Эхэнэр механизаторнуудай дундаһаа эрхимлэһэн Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой трактористка Сырен-Ханда Сыренжаповна Моглоева 1977 оной республикын чемпионка болонхой.

Мастер-наладчигуудай һорилдоондо Кабанскын аймагай механизаторнууд В. И. Белокрылов, Н. Н. Стельмашенко гэгшэд 1-дэхи, 2-дохи һуури, Ивалгын ОПХ-гай — Ц. Д. Балагунов гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүн республика доторнай иимэ мэргэжэлтэдэй зональна һорилдоон болоһон байна. Эндэ Красноярска хизаарай, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Тувын болон Буряадай автономито республиканuудай, Хакассай автономито областиин эрхим механизаторнууд хабаадаа. Энэ һорилдоондо манай республикын газар хахалдаг механизаторнууд командаараа хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм. Эхэнэр механизаторнуудай дундаһаа С-Х. Моглоева зонын чемпионка болоһон байна.

Тиигэбэшье олохон ажахынуудта механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал бага табигдана. Иимэ баримтанууд Сэлэнгын, Зэдын, Хэжэнгын, Баргажанай аймагуудай ажахынуудта үзэгдэнэ.

Эдэ ажахынуудта тракторaар хэгдэһэн худэлмэриин хэмжээн жэл ерэхэ бүри дээшэлхын орондо бага болоно. Элдэб эмхидхэлэй болон техническэ шалтагаанһаа боложо, тракторнуудай һаатаха, миин зогсоогдохо ушар ехэ байжа, машинно-тракторнуудай агрегадуудай бүтээсэ бага болоно.

Машинануудай бүтээсэ ехэтэйгээр, олон жэлдэ худэлгэгдэхэ гээшэ механизаторнуудай мэргэжэл шадабариһаа, техническэ харууһалга һайнаар эмхидхэгдэнһэһээ сэхэ дулдыдаха байна ха юм даа. Шадабари ехэтэй механизаторнуудай худэлдэг, мэргэжэл һайнтай мастер-наладчигуудай техническэ харууһалга хэдэг лэ газарта агрегадуудай бүтээсэ үдэр, халаан бүридэ дээшэлжэ, мүнгэ зөөриин гаргаша хороогдоно бшуу.

Энэ талаар айхабтар ехэ арга боломжонуудай бии байһые Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхозой мастер-наладчик Филипп Ульянович Ефремовэй дүй дүршэл элишэлжэ үгэнэ. Түрүү механизаторай худэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэжэ, 1976 оной дүнгөөр тэрэ РСФСР-эй Худөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотада, мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Энэ ажахыда бии байгаа трактор, машинануудай 90—95 процентнь техническэ талаараа ажаллахаар ходо бэлэн байлгагдана, эталонно трактор бүхэнөөр үдэртэ хэгдэһэн худэлмэриин хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ, машинануудай миин зогсолто бага болоо, запчастьнууд болон тоһо-түлишэ нилээд алмагдажа, техническэ харууһалгын гаргаша хямдарна.

А. СЫМБЕЛОВ,
республикын Худөө ажахын министерствын ахамад инженер.

«Мостострой»
хүүргэ барилгын
отрядай Александр
кын хүтэлбэрилдэг
мол-залуушуулай
Байгал-Амарай түм
май барилгын Б
участогай коллекти
дундаһаа ажалша
гэжэ мэдээжэ боло
нөө тус бригадын
Дээдэ-Ангар дээгүүр
һан түмэр замай хүү
рижа байна. Энэ ко
вэй гэшүүд . үдэрһөө
бүри улам эрш
ажаллана.

Энэ бригадын
дэй нэгэн Иван Ш
юм. Эрхим ажалаар
хэдэйнгөө дунда тэр
дэтэй болонхой. Ко
лой гэшүүн нэрээ
шье дээрэ үргэн
гээшэ. Үдэр бүри
бари 150—160 про
бага бэшээр дүүргэ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ:
Шишкин.

А. ПАРИЛОВАЙ ф

ШЭНЭ АРГА НЭБТЭРҮҮЛЭН

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада манай Баргажан талын түхэл шарай танигдашагүйгөөр хубилаа. Үнгэрэгшэ табан жэл соо хаа хаанагүй шэнэ барилганууд олоор үндын бодоо. Мүнөө үедэ Баргажанай аймаг промышленна ба худөө ажахын томо район болонхой. Өөрынгөө продукцяар холо ойро мэдээжэ болоһон томо предприятинуудай тоодо Баргажанай-Адагай загаһанай комбинат, мяха үйлэдбэрилдэг завод, Баргажанай, Онёогой леспромхозууд, заһабариин-механическа түбэй мастерской, хилээмэнэй завод, Байгалай модо урадхуулгын конторо гэхэ мэтэ болоно. Шэбэрхын тохойдо загаһа үсхэбэрилгын завод баригданхай. Онёо голой эрьедэ иимэ завод бодхогдожо байна. Манай тосхоной түхэл шарай барилгашадай гараар хубилгагдажа, гоё һайхан боложо байна гэжэ мэдэрхэдэ урматай. Баргажанай-Адаг тосхоной ямараар хүгжэн ургажа байһыень хүн зон булта харана.

Болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүдтэй, асфальтаар хушагдаһан үйлсэнүүдтэй Шанталаг һуурин бодхоогдоо. Уран гартай барилгашаднай промышленна болон соёлой, ажаһуудалай объектнүүдые бодхоогоо. Хада ууланууд дээгүүр, намаглиг газарнуудаар үргэн ехэ харгынууд татагдаа. Энэ хадаа Баргажанай ашаа шэрэлгын, Гусиха-Голонда гэһэн модо шэрэдэг харгынууд болоно. Онёогой леспромхозой Ушманса һаба, Байгалай леспромхозой харгынууд баһал баригдаа.

Шанталаг, Юбилейный, Майский гэжэ томо һууринууд хүсэд баригдажа дүүргэгдээ. Жэл соо 600 мянган кубометр модо дамжуулан шэрэхэ хүсэтэй, СК түхэлэй крануудтай лининүүд баригдаа. Эндэ 450 худэлмэришэнтэй манай СМУ-гай коллективэй хубита бага бэшэ юм. Манай коллектив эбтэй этэйгээр ажаллажа, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудаа бүхы дээрэнь амжалтатай дүүргэжэ шадаа. Байгша ондошье һайнаар ажаллана. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо хараалагдаһан 1.276 мянган түхэригэй орондо 1.279 мянган түхэригэй барилга хэгдээ.

Түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө участогууд мүрысөө. Тэдэнэй дундаһаа Баргажанай-Адагай барилгын участок һайн үрэ дүн туйлаба. И. П. Колодин, А. Г. Афанасьев, А. Д. Бузиков, Н. И. Феофанов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комплексно бригадануудай гэшүүд үдэр бүхэндэ һайнаар ажаллана, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй барилгануудые саг соонь дүүргэхын түлөө мүрысэнэ. Н. И. Бабинцева, И. С. Зубкова, А. А. Шкаранда гэгшэдэй ударидадаг гэрэй досоо талын худэлмэри хэгшэд жэшээ харуулан ажаллана. Харгы барилгын организациин ба оньһожоруулгын баазын барилгашад ажалай амжалтада ехэ хубитаяа оруулаа.

С. И. Камагайнхинай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал комплексно бригада Гусиха-Голондо гэһэн модо шэрэлгын харгы түргэнөөр, һайнаар барилсаһан юм. Коллектив дотор модо зөөдэг машинануудай В. А. Малых, В. И. Беспрозванных, А. С. Седунов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг экипажнууд эршэтэ ажалаараа хүндэтэй болоо. Жолоошод А. Г. Баранцев, А. А. Рассадин, Ю. В. Попов, П. Б. Романовский, скреперист Г. А. Дёмин гэгшэд баһал эршэтэйгээр ажаллажа, социалис уялгануудаа заабол дүүргэхэ гэжэ үнэн сэхэ ажалаараа алдаршанхай.

Эдэ коллективүүд ямар аргаар амжалта туйланаб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулна, шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэнэ.

Бригаданууд ажа
лөөһэнэй аккордно
аккордно-шангай гу
рэглэдэг болоо. Би
рилгын үйлэдбэри
онол арга нэбтэрүү
жэ оролдодогбди.
тоосооной бригадна
хэрэглэгдэжэ эхилээ.
загай мэдээжэ бар
Н. Злобиной онол
лан абалсаһан бри
объектнүүдээ болз
урид, һайн шана
тушаана, гүрэнэй
зөөри, барилгын м
алмана. Байгша он
лоон бригада ажа
соондо оруулагдаха
Харин 1980 он
бригадна подряд
лайнгаа 60—70 пр
хэхэ гэжэ хараал

Социалис мүр
һайн үрэ дүн туйл
гаа түлөө олон тү
Хүндэлэлэй грамот
болон үнэтэ ба
шагнагдаа.

Гэхэтэй хамта
на барилгада за
дутагдалнууд у
гэжэ хэлэхэ байна
бригаданууд ажала
эмхидхэнэгүй. Энэ
объектнүүдые аш
оруулха болзор
руулагдана, бари
гаар хэгдэнэ. Ба
саралгын ажалай
дээшэлүүлхэ ушар
хёолдоно. Ажалай
бэриин журам эб
римтанууд бии,
ушар үшөө хүсэд
даагүй байна.

Саашадаа бэелүү
рилгонуудаа бидэ
мэдэнэ, ойлгоноб
нээ дүүргэхын тула
хүсэ шадалаа ба ар
элсүүлхэ ёһото
тиин XXV съездын
бэринүүдые бэелүү
раа урдаа табигдаһа
гонуудые, абаһан
даа амжалтатайгаа
хын ба Агуухэ О
60 жэлэй ойн бая
тэй түрэтэйгөөр
тула манай коллек
сэ шадалаа түгэс
байһандань маргаш

И. БАЛ
Барг
СМУ-гай нач

ХОНИДЫЕ ҮРЭЖҮҮЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭХЭНЬ

Баргажан мүрэнһөө урагшаа үргэн уужам тала дайда нэмжынэ. Мүнөө эндэ хэдэн арбаад хонин һүрэг хэнзэ ногоон дээрэ үдэр бүри бэлшэжэ таргална. Энэ хадаа аймаг дотороо хонин ажалаараа суурхадаг Хурамхаанай совхозой хони, хурьгадай зунай бэлшээри гээшэ.

Мүнөө эндэ 30 мянга шахуу хонин харууһалагдана. Хонишодой нэгэ бригадые энэ ажалда удаан хүдэлһэн Дамба Будаевич Батуев хүтэлбэрилнэ. Энэ бригада совхоз соогоо түрүү бригада гэжэ тоотой. Юугээрээб гэхэдэ, бригадын хонишод жэл бүри олон түл абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр томо болгодог, мүн нооһо, мяха ехээр гүрэндэ тушаадаг. Эндэхи хонишод ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, үйлэдбэридэ түрүү онол арга хэрэглэхэ гэжэ оролдодог. Энээнэй ашаар эхэ хонидой отарануудта зуутан жэл бүри олошорно. Жэшээнь, энэ жэлдэ ахалагша хонишод Цынжидма Будаева, Светлана Банаева, Ханда Турлакова, Бато Бужиев, Роза Молокова гэгшэдэй даадаг отарануудта 100 эхэ хонин бүриһөө 100, 100-һаа олон хурьган абтажа, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдээ. Тиихэдэ үнгэрэгшэ шэрүүн хүйтэн үбэлые һайнаар үнгэргэһэн отаранууд олон. Жэшээлбэл, Д. Монтоев, Д. Гармаев болон бусадай даадаг түлгэнүүдэй отарануудта нэгэшье гарзагүйгөөр үбэлжэлгэ үнгэргэгдөө.

Ажалай эдэ амжалтануудые эндэхи хонишодой ерэхэ жэлдэ бүри арьбадхахын тулада ямар худэлмэриин хэгдэжэ байһые мэдэхэ зорилготойгоор һаяхан отарануудаар ябабабди. Бригадиртай уулзахань бэрхэ байба. Энэ үедэ тэрэнэй худэлмэри бүри ехэ болоо. Үбһэ хуряалгые түргэдхэхэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ эмхидхэхэ, бригадынгаа ажалай һарын дүн гаргаха гэхэ мэтэ худэлмэри тэрээндэ олон ха юм. Ветфельдшер Бадма Прокопьевич Манжиевтай уулзабабди. Тэрэ бригадынгаа ажал һайн мэдэхэ байба. Хэнэй отарын ажал, худэлмэритэй танилсажа болохоб гэхэдэ, ахалагша хонишон Цынжидма Тулгеевна Будаевагай даадаг отарые тэрэ дурадхаба.

Энэ, отарада хүрэжэ ерэхэдэ, практикада ерэһэн Улаан-Үдын худөө ажахын техникумэй ветеринарна отделениин 4-дэхи курсын гурбан басагадтай хонишод үдэрэй халуунай үедэ амаржа байһан хонидой дунда һэргылэлжэмжын худэлмэри ябуулжа байба. Тэдэнэр анализ хэхээ хонидһоо шуһа абана, доколһон хонидой туруунь заһана, шархатаһан байгаа һаань, эм түрхинэ. Иимэ һэргылэлжэмжын худэлмэриие хонишод тон шухалада тоолоно. Юундэб гэхэдэ, доколһон, шархатаһан хонид хэзээшье таргалнагүй, харин хүсэ шадалаа гээнэ бшуу.

Эхэ хонидой энэ отарада бүхы наһандаа хонишоноор хүдэлжэ, мүнөө пенсидэ гараха болоһон Гунсен Чинараповна Цыренбазароватай Ц. Будаева сугтаа ажаллана. Түл абалгын үедэ тэдэнтэй залуу хоёр басаган хүдэлөө. Тиихэдээ тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр ондо оруулаа. Зунай зүлгэ ногоон дээрэ тэдэнээ һайнаар манажа, 661 хурьганай тус бүриень 20,1 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаагаа. Энэнь совхоз, аймаг соогоо эрхим һайн амжалта болоно.

Хурьгадай эхэһээ һалгаагдажа, тусгаар отара болгогдоһоной һүүлээр эдэ эхэнэрнүүдтэ энэ намар гүрэндэ тушаагдахаар илгагдаһан 800 толгой хонин даалгагдаа. Мүнөө хонишод эртэ үглөөнһөө үдэшэ болотор бэлшээриһээнь һалгаанагүй. Мүнөө һэрюун боложо, һоно, батаганаанай үгы болоходо, хонид шургажа хэбтэнэгүй, бүхэли үдэртөө һайн бэлшээри дахан эдеэлнэ. Иимэ таатай сагые алдахагүйн тула хонишод хүсэ шадалаа гамнангүй малаа таргалуулхые оролдоно бшуу. Намар боложо, бэлшээриин ногоон муудажа эхилээ. Гэбэшье, сабшалан дээрэ хэнзэ ногоон үшөө элбэг. Энэ шэмэтэй ногоо хонидтоо эдюулжэ үрдихын тула эндэхи хонишод оролдоно.

— Энэ жэлдэ туйлаһан амжалтаяа ерэхэ жэлдэ арьбадхахын тула ямар бэлэдхэл хэжэ байнат — гэжэ хонишодто хандабабди.

— Мүнөө харууһалжа байһан хониднай залуу, гурбадахяа хурьгалха юм. Тиимэһээ олон хурьга абаха нэгэ арга боломжотойбди. Хоёрдохи арга боломжомнай гэхэдэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ болоно. Энэ эгээл шухала, харюусалгатай худэлмэримнай болоно, — гээд хонишон Г. Ч. Цыренбазарова харюусаба.

— Үрэжүүлгын урда тээ эхэ хонидоо таргалуулжа, һайн хүсэ шадалтай болгохын түлөө оролдожо байнабди. Мүнөөшье отарадамнай тобир тарган хонид олон. Гэбэшье хүсэ шадалаа хүсөөгүй хонид бии гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиимэ хонидоо илгажа, һайн бэлшээридэ адуулнабди. Харин бүри ядуу хонидтоо нэмэлтэ тэжээл үгэнэб, — гээд ахалагша хонишон Ц. Т. Будаева нэмэнэ.

Үрэжүүлгын урда эхэ хонидой бүхы отаранууд Хүнтэйн баруун хормойн таряанай үлгэдэл дээрэ адуулагдаа. Эндэ зэргэлэн байрлаһан 2—3 отарада искусственна үрэжүүлгын 1 пункт хүдэлдэг.

Искусственна аргаар хонидые үрэжүүлхэ худэлмэридэ техник-үрэжүүлэгшын үүргын тон ехэ байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ тэдэниие шэлэн олохо, бэлдэхэ, хубаарилан табиха асуудал нэн түрүүн шиидхэхэ зэргэтэйбди. Энэ талаар Хурамхаанай совхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ худэлмэри хэгдээ Эндэхи ахалагша хонишод техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэлтэй болонхой. Тэдэнэр харюусалгатай энэ худэлмэридэ ганса техник-үрэжүүлэгшэдтэ найдажа байдаггүй, харин өөһэдөө хам оролсодог юм. Жэшээнь, Г. Ч. Цыренбазарова, В. Ж. Аранзаева, Х. Б. Турлакова болон бусад ехэ дүй дүршэлтэй үрэжүүлэгшэд болоһон. Тиихэдэ Гунсен Чинараповна Цыренбазарова искусственна үрэжүүлгэ эрхим һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө 1976 ондо СССР-эй ВДНХ-да хабаадалсаһан юм.

Хонидые үрэжүүлхэ харюусалгатай худэлмэри энэдэ сентябриин 10-даар эхилээ. Түрүүшын үдэрнүүдтэ совхоздо хамта дээрээ 300 гаран хонид үрэжүүлэгдэбэ.

— Энэ харюусалгатай худэлмэреэ һайнаар үнгэргэхые оролдохобди, — гэжэ совхозой директор Дансаран Цыдендапович Дондупов манда харюусаа һэн.

О. РАДНАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Хурамхаанай аймаг.

Москвагай нэрэмжэтэ каналай баригдаһаар 40 жэлэй ой байгша оной июль һарада тэмдэглэгдэбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 6-дахи шлюз уһаар дүүргэгдэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

УРГАСА ХУРЯАЛГА УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр). Алтайн комбайнернууд гурбадахи миллион гектар дээрэһээ таряагаа сохижо дүүргэбэ. Энэнь бүхы ороохото ургамалнуудай гурбанай хоёр хуби болоно. Наратай сэлмэг, дулаахан үдэрнүүдэй оршоһон дээрэһээ полинуудта эршэтэ ажал бурьялна.

«Романовский» совхозһоо И. А. Бондариин звено механизаторнуудай мүрысөөндэ онсо шалгарба. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ «Сибиряк» түхэлэй гурбан комбайнаар эдэнэр 1700 центнер гэхэ гү, али үдэрэй даабариһаа хоёрһоо үлүү дахин ехэ шэниисэ сохиһон байна. Хадалга дээрэ шалгарһан таряашадта вымпелнүүд барюулагдаа, харин эдэнэй хүндэлэлдэ совхозой түб буусада таряашанай алдар солын туг үргэгдөө.

Жолоошодшье габшагайгаар худэлбэ. Эдэнэр үдэр бүхэндэ 40 мянган тонно таряа элеваторнуудта зөөдэг байна.

ГАБШАГАЙГААР АЖАЛЛАНА

МИНСК. (ТАСС-ай корр. К. Тычина). Минскэ областиин таряашад хахад миллион тонно хартаабха малтаба. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо гурба шахуу дахин ехэ юм.

Бороо хуратай байгаашье һаань, хартаабха малталгын худэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Колхоз, совхозуудай механизаторнууд үдэр бүхэндэ дундаа зэргээр 50 мянга гаран тонно хартаабха малтана.

Ставрополиин хизаарай Ипатовска районой таряашадай жэшээгээр хуряалгын бүхы техникэ 500 гаран габшагай отрядта даалгагданхай. Бүтээсэ ехэтэй 200 гаран шэнэ комбайн эдэнэй мэдэлдэ үгтэһэн байха юм. Тиигэжэ бүхы комбайнуудайнь тоо 3 мянга шахуу болоһон байна.

Машина, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөөн ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн байгаа. Столбцовско районой «Красная звезда» колхозой комбайнер Ф. Н. Таган, тракторист Н. И. Шумчик гэгшэд түрүү һуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр мянгаад тонно хартаабха малтаа. Клецкэ районой «Октябрь» колхозһоо И. М. Борщевскиин, А. И. Соколовскиин экипаж 900 гаран тонно хартаабха малтаа.

Малтагдаһан хартаабха илгагдан хатаагдаад. Минск, Москва, Ленинград болон Ураалай, Сибириин, Дунда Азиин промышленна түбүүдтэ эльгээгдэнэ.

ИПАТОВСКЫНХИД ТАРИЛГА ХЭНЭ

ИПАТОВО (Ставрополиин хизаар). (ТАСС-ай корр. Н. Стяжкин). Ипатовска районой механизаторнууд намарай тарилга хэжэ байна. Томодхогдоһон комплексно бригаданууд худэлмэри хэнэ. Тиихэдээ оньһото техникээ ашаглаха гэһэн эдэнэй дүй дүршэл орон доторнай үргэнөөр дэмжэгдээд байнхай. Түрүү районой колхоз, совхозууд энэ намар 118 мянган гектар талмай дээрэ ороохото ургамалнуудые тарихаар хараалanхай. Хадалгын үедэ эдэнэр түсэбөө гурбанай хоёр хубяар үлүүлэн дүүргэжэ, ехэ таряа гүрэндэ тушааһан байгаа. Туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа, ерэхэ намар үндэр баян ургаса хуряахаар шиидэнхэй.

Намар таригдаһан полинууд дээрэһээ Ипатовска районой механизаторнууд жэл бүхэндэ баян ургаса хүряадаг заншалтай юм. Эндэ хуурай һалхинай үлеэдэгшье һаань, шиг нойтоёо һайнаар барижа абахын тула ехэ анхарал хандуулдаг. Гансал энэ жэлдэ эрхим һайн шанартай орооһо элеваторнуудта тушааһанайнгаа түлөө районой таряашад 2 миллионһоо үлүү түхэригэй нэмэлтэ ашаг олзо абаһан байна.

Намарай тарилгые дары түргөөр, оройдоол 7 хоног соо дүүргэхэ гэжэ эдэнэр шармайн оролдожо байна. Иимэ болзор шэлэһэниинь дэмы бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, ольбо унатар бүхы таряалангайнгаа ногоон хибэсээр хушагдахын тула эдэнэр иимэ болзор соо тарилгаяа дүүргэхые хараална. Оньһожоруулагдамал комплексно отрядууд хаа хаанагүй худэлнэ. Нютагай ажахынуудта 50 шахуу отряд эмхидхэгдэһэн байгаа.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

○

КАЗАХАЙ ССР. Зэ
нойнгоо аша туһа
габьяатайгаар ажа
Совет Жаксыбеков
солодо, нэрэ хүндэ
тэһэн байна. Үйлэ
үндэр үрэ дүнгүүдые
лаһанайнгаа түлөө
Ажалай Улаан Туга
ноор хоёр дахин ш
һан, 1966 ондо тэрэ
циалис Ажалай Гер
рэ олгогдоһон байга
ондо Совет Жаксыбе
нин ажал дээрэ үнд
амжалта туйлаһа
(100 эхэ хониһоо
хурьга абаһанайнгаа)
Ленинэй орденоор
дохёо шагнагдаһан
Суута хонишоной
даг «Каракол» сов
малшан Советскэ
орден, медальнуудаа
тоодо 12-ынь Ленин
ноор шагнагданхай.

Мүнөө совхозой
нууд зуһаландаа ба
лөө сагтаа Совет
худэлмэри хэдэг,
ажал ябуулгые
юм. Тэрэнэй хаба
гаар совхоздо холн
лэй завод, 10 мя
гой эхэ хонидые х
ха комплекс, 600
һууритай шэнэ һур
лон магазин бариг

ЗУРАГ ДЭЭРЭ:
дай депутадуудай
ска гүйсэдхэхэ
гэшүүд «Каракол»
зой малшадтай хам
малаа үбэлжөөнэй
ридэ абаашаха түсэ
хэлсэжэ байна. Тэр
— СССР-эй Верхо
ведэй депутат,
Ажалай Герой,
хонишон Совет
ков гүйсэдхэхэ
гэшүүдэй урда үг
байна.

ТАСС-ай фотох

Соведүүдэй хүдэлмэри

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛОХОЛ

Манай поселково Соведэй ьяата газар дээрэ 84 эм- ургаан ба предприяти одог юм. Худөө ажахын ыла шухала кампанинуу- эхилхэдэ, эдэ предприя- эмхи зургаануудай хү- рилэгшэд ба алба хааг- тэжээл бэлэдхэлгэ, хуряалгада хабаа- талаар Соведэй гүй- ойлгууламжын ба дэлэй хүдэлмэри үргэ- ябуулдаг гээшэ.

ша ондо энэ хүдэл- hуладхаагүйбди. Нин- дууhа малда үбhэ ху- нын халуун хаhын эхил- тэжээл бэлэдхэхэ даа- 38 эмхи зургаанда үг- «Сельхозтехника» лэй, аймагай типо- ии, лесхозой, «Бур- трой» трестын нүүдэл мын, 12-дохи СПТУ бусад эмхинүүдэй кол- ивууд хамтадаа 7 мян- центнер үбhэ, 5,5 мян- центнер набшаhата тэ- бэлэдхэхэ даабаритай Олонхи организацинууд даабариа урагшатай- дүүргэээ. Аймагай түбэй үүд набшаhата тэжээл дэхэ даабарияа мүн лэ лтатайгаар дүүргэнхэй. оо таряа хуралтын мэридэ манай тосхоной зургаануудай коллек- д мүн лэ эдэбхитэй- элсүүлэгдээ hэн. Эмхи нуудай олон хүдэл- шэд совхозуудта туhал- гараа, томохон пред- нууд оньhон техникэ, шинануудые ажахы- эльгээгээ.

гөөр манай поселково эй бэелүүлхэ зорилго- нилээд ехэ гээшэ ааб

оогэй hуурин нюта- е болбосон түхэлтэй о гэhэн зорилго -эй XXV съезд дээрэ аа hэн. Хүдөөдэ ажа- адай үндэр бүтээсэ- хүдэлмэри, амаралга hайнаар хангахын анэ зорилго бэелүүлэг- ёнотой гэжэ тэндэ hэн. Гадна а он манай арадта он- а шанартай гэжэ тэм- хэрэгтэй. Юуб гэхэ- жэл Агууехэ Октяб- 60 жэлэй ойн баярай а юм. Тиимэhээ ту- ртиингаа шиидхэбэри лэн, Октябриин hайн- бэлдэлгын үедэ hуу- осхонуудай үйлсэ, гал- зэрлигүүдые болбо- хэлтэй болгохо гэhэн манай поселково депутадууд гаргажа, аймагайнгаа бухы ажалшадта хандаа бэлэй. Энэ хандалгысмнай партиин Хорийн райком, аймсоведэй гүйсэдком hайшаан дэмжэhэн байна. Тиигэжэ hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө социалис мүрысөөндэ аймагайнгаа ажалшадые уряалаад, өөhэдынгөө бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа hэмди.

Жэшээнь, поселково Соведэй дэбисхэр дээрэ оршодог эмхи зургаануудта пятница бүхэн ариг сэбэрэй үдэр гэжэ соносхогдоо. Хори тосхондо харшануудай 11 үүдэ заhабарилжа шэрдэхэ, 260 метр утатай хашаа заhаха, 500 метр утатай палисадник шэнээр барихa, намарай үедэ 2000 hөөг бургааhа тариха, 2 үйлсэ ба Үдын хүүргэ гэрэлтүүлхэ гэhэн уялга абаабди. Гадна Соведэй харьяата газар дээрэ оршодог Майла, Анинск, Хори тосхонуудта ажаhуугшад нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо ажалда 2 үдэр хүдэлэлсэхэ зэргэтэй гэжэ уялгалагдаа. Һаяшаг болоhон аймсоведэй сессиин hүүлээр округ бүхэнэй дэбисхэр дээрэ гуримтай байлгаха hануулга Соведэй депутат бүхэндэ үгтөө hэн. Поссоведэй мэдэлэй предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ мүн лэ иимэ hануулганууд эльгээгдэhэн байна. Тосхоной 44 палисадник, 12 үйлсэ аймагай түбэй томо томо эмхинүүдтэ даалгагдаа.

Поссоведэй хараалhаа эдэ хэмжээ ябуулгануудые зарим эмхи зургаануудай хэр зэргэ бэелүүлжэ байhые мэдэхын тула дүтын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ поссоведэй гүйсэдкомой засданида зарим эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые урижа, тэдэнэй тоосоое шагнахабди.

Хори тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ поссоведэй hуудал байдалай, хэрэглэмжэ хангалгын талаар саг үргэлжын комисси горитой хүдэлмэри ябуулна. Тэрэнэй түрүүлэгшэ, аймагай энергосетиин начальник Доржи Гармаевич Жамьянов комиссиингаа гэшүүдэй хүдэлмэриие шадамараар хүтэлбэрилнэ. Комиссиин гэшүүд А. М. Курбатов, А. В. Куклина болон бусад hайшаалтай эдэбхи үүсхэл хододоо гаргажа байдаг заншалтай.

Поселково Соведэй дэбисхэр дээрэ оршодог hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри октябриин 15 болотор дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Дээрэ дурсагдаhан саг үргэлжын комисси хэгдэhэн хүдэлмэри нарин нягтаар шалгаад, тушаажа абаха юм.

Иигэжэ Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилготойбди.

В. СТЕПАНОВ,
Хорийн поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХҮНЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

«ЖАРГАЛ ОЛГОҺОН ЭХЭ ОРОМНИ»

ОКТЯБРИИН хубисхалай урдахи хуушан сагта үгытэй тулюур байдалтай хүнүүдэй зол жаргалаа олохо hанаатай орон нютаг hэлгэжэ, зайгуултажа ябадаг ушар үзэгдэдэг байгаа бшуу. Ганса ород таряашад бэшэ ааб даа, ондоошье оронойхид ябадаг, ошодог байгаа.

Урдань Түбэд орондо түрэhэн Дамби Жалсанов гэжэ залуу хүн оронhоо орондо, нютагhаа нютагта зайгуултажа ябатараа, 1917 ондо Октябриин хубисхалай болохо үеэр Хэжэнгэ нютаг ерэжэ, гэр айл боложо, нютагжан түбхинэhэн намтартай. Анханайнь түрэhэн бүлэ улаан сурба, олон үхибүүдтэй, зобожо тулижа hуухадаа, садхалан тэнюун, хашалан зоболонгүй ажаhуухаар орон нютаг байдаг юм аалам гэжэ хүбүүдэйнгээ нэгые — Дамби гээшые ябуулhан байгаа ха.

1908 ондо 14 наhатай хүбүүн ябага нюсэгөөр ябажа, Монгол орон хүрэжэ ерэhэн байгаа. Хуушан Монголой уужам тала нютагуудаар тэнэжэ зайгуултажа ябахадаа, элбэг дэлбэг, тодожо угтажа байhан юумэ олоогүй. Тиигээд 1914 ондо ород гүрэн орожо ерэhэн байгаа ха. Эндэ ерээд, Бада (Шэтын область) нютагай Жэбхээhэн гэжэ газарта hуудаг Доржо Мангадонойдо байрлажа, саашадаа яаха тухайгаа зүбшэлдэhэн байгаа. Бада нютагта хоёр жэлэй туршада байхадаа хүршэ нютаг Хэжэнгэ ошодог, хүн зонтой танилсаhан юм гэхэ. Энэ үедэ Дамби Жалсановые таняагүй хүнүүд хулгайшан гэжэ худал хоб үгэ гаргажа, Дээдэ-Үдын түрмэдэ хаалгаhан байгаа. Түрмэдэ hуугшадай дунда Кузнецов гэжэ ород хүн түрмынхинэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. хаан ээзэн шэрээhээ халиха болоо, хаанта засаг хадаа баяшуулые хамгаалха засаг гэжэ. тэрэнэй байгаа сагта баяд ноёд үгытэй зониие дарлажа, мүлжэжэ байха гэжэ хэлэдэг hэн гээд Дамби Жалсанов хожомынь хөөрэдэг бэлэй. Ленин гэжэ сэсэн ухаатай хүн бии, тэрэ болбол хүдэлмэришэн, таряашан зониие ударидадаг гэжэ тиихэдэ тэрэ ойлгожо абаа.

— Ехэ hайн, hайхан сэдьхэлтэй хүн hэн. Хэлэhэн үгэнүүдыень мүнөө хүрэтэр мартангүй hанажа ябадагби, — гээд, Дамби үбгэн хөөрэжэ hуудаг hэн.

— Тингэhээр байтарнай, — гээд хөөрөөгөө тэрэ үргэлжэлхэ, — ехэшье үни болонгүй, баруун тээhээ большевигүүд ерэхэнь, бидэниие сүлөөлхэ гэhэн үгэ түрмэ соомнай ябадаг болобо. Нимэ байдалда 1917 оной сентябрь hара хүрэтэр байгаабди. Тиигэжэ большевигүүдэй ашаар удангүй түрмэhөө табигдаhан байхабди. Түрмэhөө гарахадамнай, ехэ хүлгөөтэй саг байгаа hэн. Би Хэжэнгэ нютагай Жэбхээhэн гэжэ газарта нютагжаhан хүнби. 1917 оной Октябриин хубисхалай ашаар Эхэ нютагтай, саhан дээрэ мүртэй, саарhан дээрэ нэрэтэй — эрхэтэй хүн болоhон байнаб.

Тэрэ үбгэнэй намтарые саашань шагнахада, ехэл hонин бэлэй:

— «Хэжэнгын Жэбхээhэн нютагта ерээд байхадаа, гэр айл боложо, Доодо-Хэжэнгын бүлэгэй зоной дансада ороод, золтой жаргалтай эрхэтэн болоhондоо омогорходогби. Нам шэнги тээрижэ ябаhан хүнүүдые Эхэ нютагтай, орохо гэртэй. унаха моритой болгоhон, жаргал олгоhон Совет Эхэ оромни, Коммунис парти. Октябриин хубисхал мандаха болтогой!» — гээд буурал толгойтой хонишоной хоёр нюдэеэ уhатуулан hууxые харахадаа, энэ үбгэн бухы наhанайнгаа ябадал hанаандаа оруулаад, уяржа hууна гээд hанагдадаг hэн. 1930 ондо Хэжэнгэдэ эмхидхэгдэhэн коммунын гэшүүн болоод. 1932 онhоо «Ленинэй зам» гэжэ нэрлэгдэhэн артелиин гэшүүн боложо, hүүлшынгээ үдэр хүрэтэр хүдэлhэн юм. Энэ артельдэ 26 жэлдэ хүдэлөө. Тинхэдээ hүүлшын 12 жэлдэ хонишоноор хүдэлхэдөө, 100 эхэ хонинhоо 110—115 хурьга абажа, hүрэгөө арьбадхадаг суутай болоhон байна. Олон жэлдэ ударник, стахановец алдартай ябаа, жэл бүри эрхим ажалайнгаа түлөө hайшаал, грамота. шагнал абадаг байhан юм. 1962 ондо гүрэнэй пенсидэ гаража, хонин ажалаа орхёод, газар уhалха, үтэгжүүлхэ луговодой ажалда ороо hэн.

Мүнөө хүбүүд, басагадынь Хэжэнгын совхоздо ажаллана.

Ехэ хүбүүн — Басата гээшэнь эсэгынгээ хэжэ ябаhан ажал үргэлжэлүүлжэ, Хэжэнгын совхозой луговод болонхой, мүн лэ эсэгэ мэтэ үбhэнэй үндэр ургаса хангадаг.

Н. НАМСАРАЕВ,
РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Могилёвой синтетическэ утаhанай комбинат «Химволокно» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй гол предприяти болодог. Тус комбинат үнгэрhэн жэлдэ 50 мянган тонно лавсан гаргаа. Эдэнэй бүтээhэн утаhаар 2 миллион хахад костюм оёжо болоно. Предприятиин коллектив продукциин шанар hайжаруулгада гол анхарал хандуулна. Тэрэнэй 22 процентнь Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: контролёр комсомол басаган Валентина Яскевич продукциингаа дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДТА, АВТОНОМИТО ОБЛАСТЬНУУДТА

Чукоткын национальна округой ажалшад Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө оролдожо байна. Чукоткын национальна округой экономико, соёл культура Совет засагай үедэ hалбаран хүгжөө. Национальна округой дуу, хатарай ансамбль Совет орон соогоо нилээд мэдээжэ болонхой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Чукоткын басагад» гэжэ хатар.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУНДРАДАХИ ЗАВОД

Медвежьедэхи хэбтэшын газ комплексноор бэлдэхэ мантан томо түхеэрэлгын барилга эхилбэ. Тэрэнь иимэ түхэлэй томо наймадахи агрегат болоно. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, 20 миллионhоо үлүү кубометр байгаалиин түлишэ сүүдхэ бүри бусад холисоhоо сэбэрлэхэ арга олдохо юм.

Газай нэгэшье хэбтэшэ иимэ түргөөр урдань ашаглагдаагүй байhан юм. Заводто бэлдэгдэhэн томо блогуудые хабсарган хэрэглэhэнэй ашаар энэ түхеэрэлгын барилгын болзорые сибириинхид хэды дахин хороогоо. Тундрадахи наймадахи заводые тон богони болзорто — Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн hайндэрые тэмдэглэхын урда тээ ашаглалгада оруулха гэжэ барилгашад шиндэhэн байна.

В. ЖИЛЯКОВ,
ТАСС-ай корр.

Ямало-Ненецкэ национальна округ.

ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

«Ойн баярай жэлэй социалис уялганууд дүүргэгдээ!» — гэжэ Корягай национальна округой загаhашад элидхэбэ.

Энэ зундаа загаhа барилга орёо уларилтай сагта үнгэрөө — үдэр бүри шахуу ороhон бороо, шанга шуурга hалхин загаhашадай ажалда hаад тойбо татаhан байна. Тиимэhээ нэмэлтэ бригаданууд эмхидхэгдэhэн, загаhа олзоборилдог суднануудай экипажнууд ба бригадануудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байгаа.

Загаhа олзоборилдог ажахынуудай дундаhаа Беккеревэй нэрэмжэтэ колхоз эрхимлэжэ гараа. Тус ажахын коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб дүүргэhэн байна. Загаhашадай габшагай ажалай ашаар тус колхоз 5 миллионhоо үлүү түхэриг олзо абаба.

М. ЖИЛИН,
ТАСС-ай корр.

Корягай национальна округ.

ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР

Сургут-Уренгой гэhэн түмэр замай барилга 75-дахи километртэ хүрэбэ. Энэ зайда түмэр замай барилга түсэбөөр хараалагдаhанhаа холо урид дүүргэгдэhэн байна.

Холын хойто хизаарай хүндэ хүшэр эрхэ байдалда шэнэ түмэр харгы баригдажа байнхай. Энэ зам дээрэ бодхоогдохо бухы хүүргэнүүдые гансахан болгожо холбоо hаа, тэрэнэй утань 8 километр болохо юм. Түмэр замые зубшаад городууд болон посёлогууд бодхоогдохоор хараалагданхай.

Агууехэ Октябриин ойн баярай жэлдэ энэ түмэр харгын 150 километр утатай участок дээгүүр поездэнүүдэй ябажа эхилхээр түсэблэгдэhэн байна. Тиимэhээ энэ жэлдэ нефть болон газай олохон хэбтэшэнүүд хүрэтэр түмэр харгыгаар ошожо болохоор хараалагдана.

В. ОХОТСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Ханты-Мансийн национальна округ.

ТЕПЛИЦЫН КОМБИНАТ БОДХООГДОНО

Карачаево-Черкесскэ автономито областьдо бетонрастворой томо завод ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэнэй цехүүдтэхи технологическа олон хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. Тиигэжэ бетон худхан холихо болзор нилээд бага болгогдоhон байна.

Шэнэ заводой продукци орон доторхи теплицын мантан томо комбинадай барилгада хэрэглэгдэнэ. Тус комбинадай ашаглагдажа эхилхэдэ, жэл бүри 40 мянган тонно үгэрсэ ба помидор абтадаг болохоор хараалагданхай. Дээрэ дурсагдаhан заводой ашаглалгада оруулагдаhанай ашаар тус комбинадай түрүүшын ээлжээнэй барилгые срэхэ жэлдэ дүүргэхэ арга олдоhон байна.

Н. СТЯЖКИН,
ТАСС-ай корр.

Карачаево-Черкесскэ автономито область.

ГАЙДАРАЙ ХАРГЫГААР

Аркадий Гайдарай дайшалхы залуу наhан тухай хөөрэhэн hонирхолтой үсөөн бэшэ экспонадууд Хакассиин hургуулинуудай музейнүүдтэ хадагалагдажа байдаг юм. Максим Горькиин нэрэмжэтэ киностудиин творчество бүлэг эдир шэнжэлэгшэдэй бэдэрэн олоhон зүйлнүүдтэй мүнөө анхаралтайгаар танилсана. «Һүүлшын тулалдаан» гэhэн уран hайханай фильм киностудиин энэ бүлэг буулгажа эхилхэнь.

Үнэн болоhон ушарнуудhаа энэ фильмын сюжет үндэhэ абана Хорёод онуудай эхиндэ Соловьёвой колчаковска бандые үй бута сохихыень Гайдарые тусхай частьнуудай командовани эльгээhэн байгаа. Тусхай батальоной командир, ерээдүйн уран зохёолшо, тэрэ үедэ 18 наhатай ябаhан Аркадий Голиков хадаа Хакассиин хүдөө нютагуудай хүн зоной Улаан Армиин хүсэндэ этигэхын тула ехэ юумэ хэhэн байгаа.

А. ШИГЛЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Хакассай автономито область.

НОМОЙ ТАГ

ТООНТО НЮТАГҺАА ЭХИТЭЙ

ран шүлэгтэ дуратай- л поэт Цыдып Жамба- й зохёохы ажалаар hо- одог гээшэ. Тиимэhээ нэй номууд наймаанда өөр тарадаг, уданшье- олохонь шухаг болодог у.

Цыдып Жамбалов 1931 Агын буряад национа- округой Урда Аргали нютагта түрэhэн юм. 1948 онhоо хойшо шүлэг бэшэжэ эхилээд, газетэнүүдэй хуудаhанууд дээгүүр хэблүүлдэг байгаа. 1961 ондо «Үргэн харгы» гэжэ түрүүшынь шүлэг Шэтэдэ ородоор оршуулагдажа гараhан юм. Һаяшаг Буряадай номой хэблэлээр барлагдажа гараhан «Залиршагүй наран, нугаршагүй хүн» гэжэ согсолбориинь эхиндэ иигэжэ уншанабди:

«...Агамни —
Һэшхэлни,
Агта хүлэгни, угта обогни.
Анда нүхэдни, мэндэ амарни,
Алдуу эндүүмни, шүлэг дуумни,
Алдар нэрэмни, алтан түрэмни!

Агамни —
Аба оромни,
Амгалан байдал, агуу жаргални,
Аврорын сууряан, арадуудай харилсаан,
Алха, хадуурай мүнхэ хани барисаан!»

Уужам дэлгэр Эхэ оронhоо гадна, зохёохы ажал хэрэгүүдынь түрэл hайхан тоонто нютагhаа эхитэй гэжэ ойлгонобди. Үнэхөөрөөшье, түрэл дайдадаа, ажалша хүдэр зондоо зорюулhан шүлэгүүдынь бүришье сортоогой шангаар, уран хурсаар ханхинан зэдэлнэ.

Поэт уран бэлигээ алишье талаhаа хурсадхажа ябаа. Тиигэжэ 1965 ондо СССР-эй уран зохёолшодой холбооной гэшүүндэ абтаа, дүрбэн жэл болоhон хойно М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдай дэргэдэхи литературна дээдэ hургуули дүүргэhэн байна.

Бэшэжэ эхилhэн сагhаа хойшо шүлэгүүдэй юhэн ном буряад болон ород хэлэн дээрэ хэблүүлhэн байна. Энэ мүнөө гараhан балладануудайнь ном арбадахинь болоно. Эдэ балладанууд поэдэй гражданска лирикын удхын болон найруулгын талаар улам ехэ эршэ хүсэ орожо байhые гэршэлжэ үгэнэ.

Номой уран шэмэглэлые П. С. Гурьянов хэhэн байна.

Вл. НАМСАРАЕВ.

дий **МУНГОНОВ**

РОМАНҺАА ХЭҺЭГ

БАЯН ЗҮРХЭН

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Барадий Мунгонов жэлэй урда тээ мүнөө сагай темэдэ зорюулhан зохёол бэшэхэ зорилготойгоор Сэлэнгын аймагай Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, тэндэ хүн ажабайдалтай танилсаhан, шэнжэлhэн, ажаглаюм. Тэрэнэйнь үрэ дүн гэхэдэ, «Баян Зүрхэн» гэhэн роман болоно. Тэрэ романай нэгэдэхи ном «Байгал» журналда гараа, тусгаар ном болгогдон хэблэгдээ hэн. Уншагшад, шүүмжэлэгшэд «Баян Зүрхэн» гэжэ романда муу бэшэ сэгнэлтэ үгэhэн юм.

Мүнөө Барадий Мунгонов романайнгаа хоёрдохи номые дүүргэхэеэ байна. Тэрээнhээнь абтаhан хэhэгые уншагшадай анхаралда толилнобди.

түүр наранай гараха- эдуур Барга-Нямын Юрөөгэй харгы дээрэ аали боолёороо hа- ябатарнь, хойно- «Молоковозтой» Бан- Бата хүсэжэ, Юрөөгэй hүнэй гүүр- гэр абаашаба. Эн- саша хоёр модо яба- Дабаа-Жалсанай ота- алан байдаг. Энээ- оарагтай гэжэ бо- Барга-Няма Дээдэ- дархашуулаар хэн хөөрэлдөөд, ябагалха гэжэ шии- ндэ hүнэй комплекс арэтэй томохон ба- хэгдэжэ байгаа юм. энэ барилга урагшаа ябахаяа эгээн ехэ баазынь нөөхил хахадла- рээ байба. Энэ ба- дээрэ нэгэ хэдыхэн (шулуушад) бии яаралгүй удаа- ллаа боложо бай-

Барга-Няма. .ерыш — Тэрэниие таниха гэжэ нэгэ буряад барилгын ойроhоо Барга-Няма барил- хажууда ошобо: мэндэ сайнууд! гаана дүүргэхэ дутэлөө бэшэ гүт?

— Мэндэ! Юун үхэhэн хойноо...— гэн, мүнөөхи Гүнтэбынь тамхяа гаргаад, томо шлакоблок хирпиисэ hандайлан hууба. — Оройдоо урагшаа ябаха юумэн үгы-ы... Энэнь дутаха, тэрэнь дутаха. Тиигэ тиигэhээр лэ, үдэр сагаа нүгшөөнэлди даа. Хоёрдохёор, хүдэлмэришэд үсөөн. Шинии эндэ ерэжэ хүдэлөө hаа, ажалнай урагшатайгаар ябахал hэн ха даа.

— Теэд бишни шулуушан барилгашан бэшэ, модошо дархан hэмнэйб даа. Мартаа аалши?

— Үгы, юундэ мартаба гээшэбиб? Модоор гэрнүүдые сабшахадаа, абашагүй бэрхэ бэлэйлши лаа. Юрөөгэй голдо олохон гэр сабшаа ёhотойш. тоолохо болоо hаа...

— Олохон байха. Теэд бишни модоной дарха хэхэеэ болиhоор унинэйб. Гартаа hүхэшье барижа шадахаа болишоо аабзаб гэжэ hанагшаб. Калымщик гүүлээд, Дамчеевтэ далияа тайруулhан дархан гээшэ аабзаб даа, hаа-hаа. Ялада унагаагаа гэжэ дуулаhан байхалши даа. Душэ-дүшэн түхэриг түлэхэдөө номгороо hэмди. Һыы-hыы...

— Үни үнгэрhэн хэрэг бэшэ гү? Мартахаар болоош.

— Үгыхэн лэ ха даа. Хэзэ нэгэ намайе ялада унагааhан, доромжолhон хүндэ ерэжэ туhалха үгыхэн лэ гээби даа. Өөрынгөө мүрөөр ойгоо зайжа ябаашамни дээрэ хаш даа.

— Теэд Дамчеев пенсидэ гаража ошоо ха юм. Улаан-Үдэдэ байратай болонхойл.

— Хари, тиимэрхүү юумэ дуулагшаб.

— Теэд юунэй яряан бэ? Юунhээшье айнгүй ерэхэдэшни болохол. Олзонь яhала бараг. Шэнэ түрэгүүлэгшэ Надмитовнай hайн хүдэлдэг, барилгашадhаа колхозойнгоо мүнгэ зөөри балайшье ехээр хармалжа байдаггүйл доо, хөөрхышни. Илангаяа ондоо нютагуудhаа ерэhэн калымщигууд колхозой хармаан hайсахан дундалаа ёhотой гэжэ hанагшаб Юрэдөө тэдэшни шададаг лэ барнаагууд гээшэ даа, юушье хэлэхэб! — гэжэ байжа Гүнтэб яряан соогуураа шэнэ түрүүлэгшэ болон ерүүл барилгашадые нилээдгүй шоо үзэнгээр хөөрөөд-хөөрөөд абаба.

— Зай, Гүнтэб, тэрээнhээ ондоо hонин үгы гү? — гээд, Барга-Няма хүл дээрэ бодобо.

— Үгыл гээшэ гээбы... — Гүнтэбэй хүдэр хара нюур халта бодолгото болоодхибо.

— Тиигээ hаа, бишни ябаhууб даа. Аяар Дээдэ-Юрөө ерэhэн хойноо, Дабаа-Жалсанбгайтаяа уулзаад бусаха хэрэгтэй.

— Хожомоо эндэ ерэжэ хүдэлхэгүй гүш? Хоюулан дахин hүхэеэ баришоо hаа, шэнэ түрүүлэгшынгээ байhан сагта мүнгэ яhалахаhаар удхахал hэн хабди даа. Тэрэмнай баhа миниишни нэгэ юумэ гүбэ. Татаа hаа таhаршагүй, тайлаа hаа тайлдашагүй гэлсэгшэ гүбэ даа буряадууд.

— Зүб даа, зүб даа. Тиимэл гээшэ. Юумэ гээшэмнай тиимэшүүл байдаг ха юм. Тиимэл юртэмсэ ха юм да-а энэшни.

— Юумэ бэшэшье hаань. ойлголсохолди. да-а тэрээнтэйш, ойлгосохолди. Тиимэл гээшэ, — гээд. Гүнтэб ташаганаса энеэн, Барга-Нямын мүр хүхюунээр ташаад абаба. Һүүлдэнь Барга-Нямые гүүртын айлнуудай захада хүрэтэр үдэшөөд, тара[illegible] дээрээ хэлэбэ: — Зай, Барга-Няма, энэ минии хэлээшые бодожо ябаарайлши. Шамтаяал дархалhайб гэжэ ехэл hанадаг гээшэб.

— Тингүүжэб даа. Зай, баяртай.

— Баяртай, баяртай..., — гэн үлэхэ зуураа, Гүнтэб Барга-Няма тухайгаа сэдьхэнэ: «Уран гартай, урагшатай дархан гээшэл даа. Теэд нэгэ хайшаахан бэ даа? Үшөөл хүл мүрөө оложо шадаагүй хүн гэхэ юм гү, али юун гэхэ юм? Мэдэхэгүйш».

Барга-Няма hүнэй гүүртэhээ гараад, үшөө ногоороогүй хара полиин дундуур матарhан харгыгаар яаралгүйхэн хандар-хандар гэшхэлбэ. Наран дээрэхэн гаранхай, бага үдэ боложо байhан саг. Нэгэш үүлэгүй хүхэ сэнхир огторгойhоо жэргэмэлэй дуун жэнгиржэ ямаршье хүгжэмhөө hайханаар зэдэлнэ. Олошье хоногүй эдэ хара полинууд хүхэржэ, ногоон hолоомо, обёос гү, али обёос-жэшмээнэй холисые пэгшытэр ургуулхаяа байна хаям даа. Тиихэдэнь энэ газар дайда ямар гоё, ямар hайхан болошохо гээшэб.

Харгын урдуур годирогшо Юрөө горхон хонгёо тодохон дуугаа нэгэ шангадуулжа, нэгэ hүладуулжа байгаад, абаашатай хурдаар ханхинан шэнхинэн урдана. Энэмнай хадаа Юрөө горхоной урда hалаа гээшэ. Хойто hалаань энээхэн шэнэhэлиг набтагар хадын хойгуурхи Орбонтын хүндыгөөр урдажа ерээд, энээхэн hүнэй гүүртын доогуур энэ Дээдэ-Юрөөгэйнгөө асатай ниилэжэ, Юрөө горхон боложо саашаа урдадаг. Орбонто гээшэмнай аршаантай юутэй ехэл hайхан газар даа! Хай. энэ Дээдэ-Юрөөhөөш гоё газар нютаг байгаа ёhотой. Тиигэжэ эндэхи зон хэлсэдэг. Гэбэшье Юрөөгэй голдо hайхан газар нютагууд олон даа.

Барга-Няма анхан аба эжыгээ hууhан, багадаа өөрынгөө наадаhан Орбонтоёо hанаандаа оруулан гэхэлээрээ: «А-hаа, Дабаа-Жалсанбгайтай булуудха машинадань hуугаад, Орбонтоёо бараалхаад бусашахалби даа, шолмые!» гэжэ бодобо.

Хэдыхэн шэнэhэтэй хонхор жалга газарые үнгэрөөд, налгай эрье дээрэ гарахадань полиин заха боложо, hангигар муухан посхоодой хорёо харагдаба. Энэ посхоодынь хойгуурхи хадынгаа хормойгоор миил hубарюулжа, дабхасуулжа унагааhан модонуудаар хорёолгдонхой. Посхоодой хоройе шэнэ хаамжа үүдэрнь гарахадань, зай забhаргүй олон ногоон халаахайтай доболиг бууса газар болобо. Эндэhээ Дабаа-Жалсантанай шэнэ сагаахан гэр тобойходожо, оройдоо зуугаад метрэй газарта харагдаба. Гэрэйнь зүүн тээ кухни-сарай байна. Гэрэй арада хонидой зунай байра-дарагар ута сарай хэдэн хорёотоео дарайлдажа үзэгдэбэ. Урагшаа хоёр сонхотой гэрэй урда Дабаа-Жалсанай хүхэ үнгэтэй, hүрэхэеэ байhан булуудхын түхэлтэй «Запорожец» шуурхэ түлеэнүүд дээрэ бурхан шэнгеэр тахтатай, амархалажай hууна. «Энэ булуудханьмухарихаяа болиhоор унихэнэйл гээшэ гээбы» гэжэ Барга-Няма урмаа таhарангяар hанаадхиба. Гэрэй үүдэн сэлеэтэй. Булган гэжэ нохойнь газаагуур харагдабагүй. Барга-Няма ябаhаар ябаад, ямаршье hаадгүйгөөр гэртэ орошобо. Гэртэ ороходонь, Дабаа-Жалсанай эсэгэ буурал тархитай Будэжаб үбгэн нэгэ бишыхан үхибүү аша хүбүүхэнээ тэбэринхэй hуужа hууба.

— Дабаа-Жалсан хонидоо адуулжа гаранхай, бэри зүүн сарай соо байна гээбы, — гэжэ тэрэ үбгэн хэлэбэ. Тэндэ ороходонь, Цэрэнцүү бишыхан hабатай зөөхэй бүлэжэ, шэнэ тоhо гаргаха гэжэ hууба.

— Оош даа, шэнэхэн тоhон дээрэ буулдабалби! Яагаа hайн юм бэ-э! Мэндэ сайн, Цэрэнцүү ахай!—гэжэ Барга-Няма айхабтар хүхюунээр мэндэшэлбэ.

— Сайнлди даа! Амандаа золтой хүн гээшэлши дээ. Суужа суугаарай, энээнээ дүүргээд, сай хиихэб. Сонин сайханаа хөөрэжэ суугыш дээ, Барга-Няма. Хаана байнаш? Юу хиинэш? Мүнөө хайшаа ошожо ябанаш?— Цэрэнцүү дээрэ дээрэhээнь асуугаадхиба.

— Нөөхил Эльгэндээ нөөхил ажалаа хэжэ байгшалби даа. Мүнөө амаралтанда гараад, түрэhэн нютагаараа ябаад ошохо гэжэ ерээлби даа,—гэжэ Барга-Няма тобшохоноор хөөрэбэ.— Зай. Дабаа-Жалсанбгаймнай хонилоо хайшань тууужа гарааб? Хэлыта. Тон шухала хэрэг хөөрэлдэхэ гэhэн хүм.

— Дээчээ очоо. Хүлеэгээд суугыч дээ, сониноо хөөрыш. Амаралтанда гарасан хүн хайчаа яарахачниб,—гэбэ Цэрэнцүү.

— Үгы, үгы, уйгаргүй яаралтайб. Хойноhоонь ошохомни, — гээд, Барга-Няма ябахаар тэгүүлбэ.

— Таанадын чухала хэрэг мэдэнэб дээ. Суу, суу, шэнэ тосо эдииш дээ, — гэжэ Цэрэнцүү аргадаба.— Энэ сагтаа гаргахаа байналби дээ.

— Цэрэнцүү ахай. hанаагаа бү зобогты. Шэнэ тоhо эдихээш hананагүйлби даа. Харин энээхэн шэнэ иилгэдэhэнhээ нэгэ аяга хэжэ үгөө hаатнай, арсахагүйб. Зосоомни хордожо байна шолмошни.

— Баса лэ архяа залгяа аабзаш дээ.

— Үгы, үгы, ехээр уугаагүйб. Харин юундэшьеб энэ үглөөнэй зосоомни hөөл муухайбайнал. Яагаа юм, шолмошни? Мэдэнэгүйб.— гээд, Барга-Няма арынгаа дагдагар ногоон сүүмхэ мулталан, жаахан столой ойро hууба.

Цэрэнцүү айрагтай шэнэ тоhо жаахан hаба соохоо гаргаад, Барга-Нямада тоhо, хилээмэ—hайханаар хайраhан талха—табиба. сай аягалба. Барга-Няма тоhо хилээмэнhээнь ама хүрөөд, сайhаань нэгэл hоробо.

— Зай. тиигэбэл иилгэдэсэ уугыш дээ,—гээд Цэрэнцүү шэнэхэн иилгэдэhэ хэжэ үгэбэ.

— Во! Во-вово Одоо энэмнайл ёстойхон эм ха юм даа, —гэжэ Барга-Няма баярлашаба. Тиигээд томохон кружкатай иилгэдэhэ гудамхин уужархиба. Баhа нэгые уужархиба.

— Оо. зосоомни оройдоо нара гарашаба! Буряадайнгаа иимэнүүд сагаан эдеэе юугээршье солихоор бэшэл даа. хөөрхы. Үшөө нөөхи аарсан гэжэ хүйхэр гоё хоол бии юм агша бэлэй урдань сагта. Теэд мүнөө тиимэ юумэ үзэгдэхөө болёо

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Барилдаан

МАХАЧКАЛА ЭДЭНЭРТЭ АЛЬГА ТАШАБА

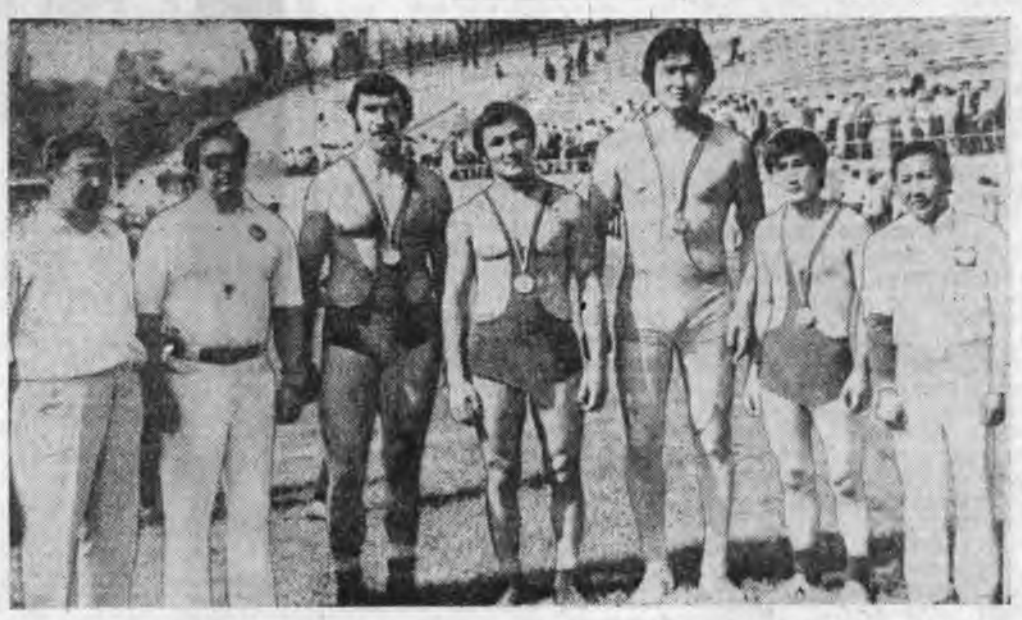

Манай барилдаашад зонын, бүхэроссиин, бүхэсоюзна ба уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ ехэ ехэ илалта, амжалта туйлажа байна. Буряадай ниислэл хотодо болоһон РСФСР-эй чемпионадта, удаань Красноярскда үнгэрһэн СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ республикымнай спортсменүүд ехэ илалта туйлаһан юм.

Дэлхэйн табадугаар чемпион, спортын габьяата мастер Али Алиевай шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн һаяхан Дагестанай АССР-эй ниислэл — Махачкала хотодо болобо.

Ехэ ехэ барилдаанай болоһон олохон мүрысөө хараһан хүн бэзэб. Теэд Дагестанай ниислэл хотодол адли иимэ барилдаанда дуратай, спортын энэ зүйлые үндэрөөр сэгнэдэг газар нютагые хараагүйб.

Иимэ оршон байдалда манай спортсменүүд мүрысэһэн байгаа. Энэ ехэ наадаанда хабаадахаар уригдаһан спортын мастернууд Бато Дашинамжилов, Гармажаб Цыренов, Илья Гармаев гэгшэд ошожо шадабагүй.

Хүндэ шэгнүүртэ барилдаһан залуу барилдаашан — «Урожай» бүлгэмэй тренер Вячеслав Мархаев эдэбхитэй һайнаар мүрысэбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ суутай болоһон спортсменүүд — Болгариһаа Радев Криста, Универсиадын мүнгэн медаляар шагнагдаһан румын Игнат Василе, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн Гарик Мовсесян гэгшэд эгээл хүндэ шэгнүүртэ барилдаһан байна.

Вячеслав өөрынгөө арга дүрэдэ урбангүй, уулзалга бүхэндөө урагшаа добтолжо, эдэбхитэй һайнаар барилдахадаа, бултыень илажа гараа. Хүндэ шэгнүүртэ улаан-үдынхид нэгэдэхи һуури эзэлдэг болоһон заншалтай. Ушарынь юуб гэхэдэ, энээнһээ урагша хоёр жэл удаагаар Илья Гармаев хүндэ шэгнүүртэн соохоо шалгаржа гараа һэн гээд нютагай хэблэл тэмдэглэһэн байха юм.

Дүй дүршэлтэй барилдаашан — Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Владимир Вострецов эрхим амжалта туйлаа. Универсиадын хоёрдохи шанда хүртэһэн Ф. Розентреттер (ГДР), залуушуулай дундаһаа ороной чемпион Л. Трекутин (Краснодар), спортын мастер Л. Синдрус (Ригэ), С. Сулейманов (Болгари) болон бусад 100 килограммай шэгнүүртэ манай барилдаашантай уулзаһан байгаа. Вострецов барилдаанай ковёр дээрэ гаража тулалдаһан бүхы хүнүүдээ илаба. Эгээл һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ бүхы уулзалгануудтаа яаха аргагүй булюу байгаа.

52 килограммай шэгнүүртэ барилдаһан Аюр Цырендоржиевай илалта түгэс дабшалтые хэншье зогсоожо шадабагүй. А. Сырник, Р. Ротайчик (Польшо), Ц. Юсупов (Махачкала) гэгшэд булигдаһан байха юм. Дэлхэйн чемпионадта шанда хүртэһэн румын Емил Буту гэгшэтэй тэрэ түгэсхэлэй уулзалгада тулалдаба. Теэд румын барилдаашан яажашье ядаа. Тиигэжэ манай спортсмен табан илалта туйлажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Манай бэрхэ барилдаашадай нэгэн Геннадий Манжуев эрхим һайн арга дүрэтэй байһанаа харуулба. Тэрэ 74 килограммай шэгнүүртэ барилдаа. Мэргэжэл шадабари ехэтэй байһыень Али Алиев үндэрөөр сэгнэбэ. Нэгэ иимэ ушар дурдалтай. Мэдээжэ барилдаашан Отар Кочашвилитай уулзахадаа, 12:0 тоотойгоор шүүгээ! Манай атлет (ГДР) Б. Ричунадые, Сухумиһаа Г. Халибавые, Чехословакиин Р. Мирославые диилэһэн байна.

Иигэжэ манай дүрбэн барилдаашан уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ илажа гараба бшуу. Энээнэй ехэ амжалта байһыень румын Василе Цыганашу тодо зүбөөр хэлэһэн байна:

— Танайда табадахяа ерэбэб. Теэд нэгэтэшье илажа гараагүйб. Махачкалада амжалта туйлаха гээшэ Монреальда болоһон Олимпиадаһаа дутуугүй байна.

Спортын габьяата мастер, медицинын эрдэмэй кандидат Али Алиев манай делегациие халуунаар амаршалба.

В. ГАРМАЕВ,
«Урожай» бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): В. Гармаев, уласхоорондын категориин судья П. Токмаков, В. Вострецов, Г. Манжуев, В. Мархаев, А. Цырендоржиев, спортын габьяата мастер К. Олзоев.

Шатар

ҺЭРИМЖЭЕЭ АЛДАҺАНАЙ ҮЛҮҮ

Шэлэн абалгын мүрысөөн Улаан-Үдэ хотын шатарай клуб соо боложо үргэлжэлһөөр.

Долоодохи нааданда спортын мастерта кандидат Сокто Намжилов мүрысөөндэ һүүлшын һуури эзэлжэ ябаһан Дмитрий Столбовтой уулзахадаа, шүүгдэһэн байна. Энэ ушар яагаад болобо гээшэб? Сокто хараар наадахадаа, Бенониин хамгаалалтын вариантнуудай нэгые шэлэбэ. Тиихэдээ нааданай эхиие эдэбхигүй һулаар үнгэргэжэ, тэмээгээ алдахадаа, «шүүгдээб» гэжэ мэдэрхэ баатай болоо.

В. Назимов нааданай эхиндэ булюу байдалтай болоһон аад, саашадаа эдэбхеэ алдажа, ВСТИ-гэй студент П. Кликуновто шүүгдэшоо.

И. Брылев А. Агафоновтой наадахадаа, илажа гараба. Орёо шанга тэмсэлдэ Б. Занданов А. Раднаевые тухашаруулһан байгаа. Хоёр хүбүүдээр дутуу болоходоо, Раднаев илалтаарнь нүхэрөө амаршалба.

Наймадахи нааданда В. Власов Брылевтэй уулзахадаа, нүгөөдынгөө алдуу эндүүе шадамар хэрэглэжэ, үлүү хүбүүтэй болобо. Тиин хүнгэхэн бодоороо тэргыень андалдаад, булюу байдалтай боложо, илалта туйлаба. Кликунов бодоёо миинтээр үгэжэрхихэдээ, Агафоновто шүүгдэхэ баатай болоо.

Мүрысөөнэй юһэдэхи нааданда хүлеэгдээгүй һонин ушарнууд тохёолдоо гээд хэлэхэ хэрэгтэй. И. Брылев Б. Занданов хоёрой парти сугларагшадай анхарал татаба. Хюлгэ дээрэ шанга тэмсэл эхилбэ. Будажаб Занданов сагаа үлүүсэ ехээр гаргашалжа, шүүгдэһэн байгаа. Энэ хадаа залуу шатарша хүбүүнэй түрүүшын урагшагүй дэлгэ болоно. А. Гончаров С. Намжиловтай наадахадаа, ахир байдалда орожо, часыгаа зогсоогоо.

Власов Кликуновтой хараар наадаба. Юрын бэрсын гамбит шэлэжэ наадахадаа, тэрэ абаһаар лэ булюу байдалтай болоо һэн. Саашадаа һэримжэеэ алдажа, алдуу гаргаад, шүүгдээб гэжэ мэдэрбэ.

А. Матвеевтэй уулзаһан Агафонов дахинаа цейтнодто оробо. Час хахадай турша соо тэрэ 36-най орондо оройдоол 23 ябадал хэжэ үрдеэ. Назимов Митыповтэй наадахадаа, тэнсүү байдалтай болобошье, саашадаа алдуу гаргажа, шүүгдэһэн байна. Лекомцев — Столбовые, Леонов — Раднаевые илаба.

Юһэн нааданай һүүлээр Занданов Намжилов хоёр тус тустаа 6 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тиихэдэ Занданов нэгэ парти дутуу наадаһан байха юм. Митыпов, Матвеев, Брылев гэгшэд тус тустаа 5,5 очкотой болоод, удаадахи һууринуудые эзэлнэ. Кликунов — 5, Власов 6-һаа дүрбэн очко абанхай.

В. МАМИЛОВ.

Хилын саанаһаа

телефон
телеграф
радио

СОВЕТ АРАДАЙ ИЛАЛТАНУУДАЙ ТОЛИ ГЭРЭЛ

СССР-эй ШЭНЭ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ БҮХЫ ДЭЛХЭЙН АРАД ЗОНОЙ АНХАРАЛ ТАТАЖА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ВАРШАВА. СССР-эй мүнөө хүсэндөө байһан Үндэһэн хуулиин баталагдан абтаһанһаа хойшо үнгэрһэн 40 жэл соо Советскэ Союзда, мүн бүхы дэлхэй дээрэ асари ехэ хубилалтанууд болоһонһоо уламжалан, шэнэ Конституциие бэлдэхэ шухала болоо гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Эдэ жэлнүүдэй туршада Соведүүдэй орон соо хүгжэлтэ түгэс, хүсэжэн жагсаһан социалис общество байгуулагдаа. Дайнай аюулые сараха, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр хуряаха, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха харгы замуудые олохо тухай ехэ анхарал оролдолгын хандуулагдаһанай ашаар СССР-эй нэрэ хүндэ саг үргэлжэ дээшэлһэн, тэрэнэй экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал нэмэһэн байна. Шэнэ проект эдэ бүхы тодорхойлолтонуудые Конституцяар батадхана бшуу. Энээнэй бүхы дэлхэйн арад зондо баярта мэдээсэл болоһониинь эли юм aаб даа.

ПАРИЖ. Бүхы эрхэтэдтэ ажал хэхэ, мэргэжэлээ шэлэхэ, социальна талаараа хангагдаха, түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа абаха эрхэнүүд Совет Конституциин проект дотор олгогдонхой гээд Франциин элитэ мэдээжэ ниитын ажал ябуулагша, «Франци — СССР» гэжэ бүлгэмэй президентскэ соведэй гэшүүн Р. Маркье мэдүүлбэ. СССР-эй Үндэһэн хуулиин эдэ дүримүүд соо социализмын гол шухала туйлалтанууд элирхэйлэн тодорхойлогдоо. Совет Конституциин проектын гадаадын-политическэ хуби тухай дурдан хэлэхэ болоо һаа, тэрэ уласхоорондын оршон байдалда онсо удха шанартай байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ бүхы дэлхэйн олон миллион хүнэй хуби заяанда сэхэ хабаатай, правительствануудай ба уласхоорондын эмхинүүдэй, бүхы оронуудай политическэ болон ниитын ажал ябуулагшадай хүдэлмэридэ нүлөөлнэ.

Шэнэ Конституциин проект, тэрэниие бүгэдэ арадай үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэ СССР-тэ социализмын хэрэгэй амжалтатайгаар дабшуулагдажа байһыень гэршэлнэ, гээд Р. Маркье тэмдэглэбэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Агууехэ ороной — Советскэ Союзай Конституциие зохёолго хадаа ганцал СССР-тэ бэшэ, харин бусад оронуудта асари ехэ үйлэ хэрэг болоно гээд Центр гэдэг партиин секретарь М. Иммонен мэдүүлээ. Энэ документын бүхы бүлэгүүд гүнзэгы удхатай байна. Проектын гадаадын-политическэ бүлэгые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эб найрамдалай политика, арадуудай аюулгүй байдал хангаха, уласхоорондын үргэн ехэ харилсаа холбоо тогтоохо гээшэ шухала удха шанартай гээд энээн соо хэлэгдэнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй акт дотор бэшэгдэһэн гол шухала ёһо гуримууд СССР-эй Үндэһэн хуулиин проект соо оруулагдаад, гүрэнэй хэмжээгээр хуули болгогдожо, түрүүлэн абтаба бшуу.

ВЕНЭ. СССР-эй шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгын хойноһоо анхаралтайгаар адаглаһан хүн бүхэн эдэ бүгэдэ арадай хөөрэлдөөнэй үедэ капитализм болон социализмын түхэл шэнжээрээ, удхаараа ямар ехэ илгаатайень обёоронгүй байжа шадахагүй гээд КПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Ф. Фюрнберг мэдүүлбэ. Оронойнгоо үндэһэн хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон миллион совет хүнэй хабаадалсажа байхадань, нэгэшье капиталис гүрэндэ иимэ арга боломжо үгы, Энэнь социалис демократи арад зондо бодото засаг түрэ олгодог байна гээд тодорхойлно. Харин тиихэдэ буржуазна оронуудта ажалшад гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ хабаадалсаха аргагүй юм.

МАПУТУ. Шэнэ Совет Конституциин проект хадаа агууехэ Ленинэй зааһан алдарта замаар дабшаһан совет арадай илалтануудай толи гэрэл мүн гэжэ Зимбабвиин африкан арадай холбооной политическэ секретарь Дж. Силундика хэлэбэ. Шэнэ Үндэһэн хуулиин проект, Совет ороной урдын бүхы Конституцинуудтал адли, совет хүнүүдтэ үргэн ехэ эрхэнүүдые, сүлөөнүүдые лаб олгоно.

Буржуазна конституцинууд дотор хүнэй эрхэнүүд болон сүлөөнүүд тухай мүн лэ дурдагдадаг юм гэжэ Дж. Силундика саашадаа хэлэбэ. Гэбэшье капиталис обществын ахир тулюур бодото байдал эдэ гоё һайхан үгэнүүдые бүрин хүсэдөөр буруу һүргэдэг байна. Юуб гэхэдэ, баруунай оронуудтахи олон миллион хүдэлмэригүйшүүл эрхэ сүлөө тухай һанаашалха аргатай аал.

Национальна сүлөөрэлгын түлөө, империализм, колониализм, шэнэ түхэлэй колониализм ба расизмда эсэргүүгээр дарлагдаһан арадуудай тэмсэлэй хэрэгтэ Совет гүрэнэй сэхэ хабаатай байһыень СССР-эй шэнэ Конституциин проект үшөө дахин баталба.

БУЭНОС-АЙРЕС. Агууехэ Октябриин социалис революциин илаһанай ашаар Соведүүдэй ороной туйлаһан асари ехэ амжалтанууд СССР-эй Конституциин проект соо харуулагдана гэжэ Аргентинын Компартиин ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн А. Фава мэдүүлээ. Энэ шухала юридическэ документ дотор бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон Совет гүрэнэй хүгжэлтын үндэр ехэ хэмжээн тодорхойлогдонхой. Ерээдүймнай, мүнөөдэрэйхидэл адли, зол жаргалтай, амгалан тайбан байха гэһэн этигэл найдабари Конституциин проект совет хүн бүхэндэ олгоно.

Гэхэ зуура, гэрэлтэ һайхан ерээдүйнгөө түлөө тэмсэдэг бүхы революционернүүдтэ, түрүү үзэлтэй демократическа бүхы хүсэнүүдтэ омогорхол баяр түрүүлнэ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

АЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ТУҺАТАЙ

ТАСС

Транспортын талаар Советскэ Союзай ба США-гай хоорондын харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Энэ хадаа хоёр ороной аша туһада харюусана гээд хоёр ороной правительствын 1973 оной июнь һарада гар табиһан хэлсээнэй үндэһөөр байгуулагдаһан транспортын талаар харилсаа холбоо тогтоохо совет-американ хамтын комиссиин Вашингтондо боложо дүүрэһэн дүрбэдэхи сессиин дүнгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

Хоёр жэлэй урда тээ Москвада болоһон гурбадахи сессиһээ хойшо транспортна барилгын, түмэр замай, далайн, агаарай ба хото городуудай транспортын, автомобилиин харгыгаар ябалгын аюулгүйе сахиха, ерээдүйн транспортые хүгжөөхэ талаар ехэ юумэн хэгдэһэн байна. Эдэ асуудалнуудаар хамтын хүдэлмэриин тодорхой программанууд бэелүүлэгдэнэ, али алиндань ашатай туһатай шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

1977—1978 онуудта хамтааран хэхэ хүдэлмэриин түсэбүүд Вашингтоной сесси дээрэ хараалагдаа.

Американ болон совет траспортнигуудай хоорондо хэгдэдэг харилсаа холбоон али алиндань ашатай туһатай байна гээд американ делегациин толгойлогшо, США-гай транспортын министрэй орлогшо Ч. Давенпорт ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Бидэнэр нэгэ нэгэнһээ ехэ юумэндэ һураха аргатайбди.

Түмэр замай, агаарай ба далайн транспортын, транспортна барилгын, ашаа найдамтайгаар зөөлгын, аюулгүйе сахилгын талаар харилсаа холбоогоо үргэдхэжэ байнабди.

СОФИ

Софида зүблөөн болобо

ТАСС

Социалис оронуудай информационно агентствэнүүдэй ба хэблэлэй агентствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн эндэ болобо. Мүнөө үедэ эдэнэй ажал ябуулгые зохилдуулан табиха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Болгариин, Вьетнамай, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай ба Чехословакиин түлөөлэгшэд зүблөөндэ хабаадаба.

БКП-гэй ЦК зүблөөндэ хабаадагшадта амаршалга эльгээбэ. Тусхайлхада, мэдээсэлэй, пропагандын хүдэлмэри Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй алдарта ойе дэлхэйн бүхы арадуудай тэмдэглэхээр бэлдэжэ байһан жэлдэ политическэ онсо удхатай боложо байна гээд тэмдэглэгдээ.

Мүнөө үедэ социалис оронуудай информационно агентствэнүүд хоорондохи холбоо барисаагаа хүгжөөхэдөө, нэн түрүүн социалис оронуудай амжалтануудые, империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү али бүхы тэмсэлнүүдые үргэнөөр харуулалгада, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ марксизм-ленинизмһээ таһаран холодоһон али бүхы ябуулгануудые эдэбхитэйгээр элирүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой гээд амаршалга соо саашадаа хэлэгдэнэ.

mes
nucléaires

Францин Коммунис партиин орган — «Юманите» газетын заншалта һайндэр Париж шадархи Курнев хотодо болобо. Парижай хэдэн зуугаад мянган хүн, ниислэл хотодо ерэһэн айлшад энэ һайндэртэ хабаадаа.

Францин хэдэн арбаад мянган хүн СССР-эй павильондо орожо хараһан, «Правда» газетын стендтэй, «СССР—эб найрамдалай ба зохёон байгуулгын орон» гэһэн ТАСС-ай фото выставкэтэй танилсаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нейтронно бомбо бүтээлгые буруушаалгын бэшэгтэ гар табилга суглуулагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МАНАЙ СЛОВАРЬ

(һанамжа, дурадхалну

В.

Вершить — шиидхэхэ: вершить всеми делами — бүхы хэрэгүүдые шиидхэхэ, вершить политику — политикые шиидхэхэ.

Вес — 1(шэгнүүри, хүндэ хүнгэниинь; 2) нүлөөн; нэрэ хүндэ: рост экономического и политического веса социализма — социализмын экономическа болон политическэ нүлөөнэй ургалта.

Весна — хабар, залуу наһан, жаргалта байдал: над миром проносится великая очистительная гроза, знаменуя весну человечества — агууехэ сүлөөлгын аадар сахилгаан буужа, хүн түрэлтэнэй хабарые бүхы дэлхэйдэ түхөөнэ: весна человечества — хүн түрэлтэнэй залуу наһан.

Весомый — 1) горитой ехэ, нилээд, ехэ, внести весомый вклад — горитой ехэ хубита оруулха; 2) удхатай, весомые слова — удхатай үгэнүүд

Вести — 1) хүргэхэ, абаашаха: историческое развитие неизбежно ведет к отмиранию государства — түүхын хүгжэлтэнь гүрэнэй бэеэ бараха ябадалда зайлашагүй хүргэхэ; меры, которые действительно вели бы к миру — эб найрамдалые тогтоохо тээшэ үнэхөөрөө абаашаха хэмжээнүүд;
2) баримталха: вести курс на установление здоровых международных отношений — уласхоорондын һайн харилсаа тогтоохоор хараа шэглэл баримталха; 3) хүтэлхэ, ударидаха, жолоодохо: вести народ — арад зониие хүтэлхэ.

Вестись — үнгэргэгдэхэ, хэгдэхэ, ябуулагдаха: ведутся переговоры — хэлсээн үнгэргэгдэжэ байна.

Ветеран, — ахамад, үнинэй: ветеран войны — дайнай ветеран, ахамад сэрэгшэ; ветеран труда — ажалай ветеран, ахамад ажалтан, үнинэй ажалшан.

Вето — хоримжололго, хорилто, хорихо, болюулха: президент наложил вето на решение парламента — парламентын абаһан шиидхэбэриие президент болюулаа.

Веха — гол шата,: съезды партии — исторические вехи, определяющие поступательное движение советской страны к коммунизму — партиин съезднүүд—коммунизм тээшэ Совет ороной шууд дабшалтые тодорхойлогшо түүхэтэ гол шатанууд мүн.

Вечер — вечер, уулзалга: устроить литературный вечер — литературна уулзалга (или вечер) хэхэ.

Вечный, вечно — мүнхэ, хэтын, хэтын хэтэдэ, хэтэ мүнхэ, эгүүридэ мүнхэ: имя Ленина будет жить вечно — Ленинэй нэрэ алдар хэтэ мүнхэдөө дурдагдан мандаха; вечная материя — мүнхэ бодос (матери); вечная слава — хэтэ мүнхын алдар; утвердить вечный мир на земле — дэлхэй дээрэ хэтын хэтэдэ амгалан тайбан байдал тогтоохо.

Вещественный — 1) бодосто: вещественный мир — бодосто юртэмсэ; 2) бодото: вещественное доказательство — бодото баримта.

Вещество — бодос, юумэн, зүйл: горючее вещество — шатадаг бодос.

Вещь — 1) юумэ
но смотреть на
юумые зүбөөр
вникать в причины
— юумэнэй ушар
уудалан мэдэхэ; 2)
не пишет крупные
томо зохёол бэшэнэгүй

Веяние — шэглэл
хал, һанал бодол: нов
ние в искусстве—иску
да гараһан шэнэ ш

Взаимный — 1) бэ
дээ, али алиндаа,
талаһаа, хоёр талаһ
рондын, хоорондохи:
тие сотрудничества
нове взаимной вы
али алиндаа (или: бэ
дээ) ашагтай туһатай
ябадалда үндэһэлһэн
саа холбоо хүгжөөхэ;
ный отказ от при
силы — хүсэ ха
ябадалһаа хоёр тала
салга; равенство
взаимность уступок —
шье талаһаа адли
алишье талаһаа буу
хэ; расширение вза
общения народов —
дуудай хоорондын
рилсаа улам үргэдха

2) посредством су
— лса: взаимный
опытом — дүй ду
андалдан абалсалга;
ное доверие — бэе
этигэлсэлгэ.

Взаимовыгодный —
шье таладаа ашагтай
тай.

Взаимодействие —
саата ябуулга. хар
взаимодействие всех
войск — бүхы түр
рэгүүдэй харилсаата
га.

Взаимодействовать
рилсаха, хоорондоо
саха.

Взаимодополняемос
бэе бэедээ туһа
(нэмэри) бололго: вз
полняемость эконом
циалистических стран
циалис оронуудай
конуудай бэе бэедэ
нэмэри бололго.

Взаимозависимость
бэеһээ дулдыдалга.

Взаимообогащение
рилсан баяжалга:
богащение нацио
культур — националь
ёлнуудай харилсан
(или: бэе бэеэ ба
хүгжэлгэ).

Взаимообусловлен
бэе бэеһээ шалтага

Взаимоотношение —
рондын харилсаан:
национальных взаи
шений — үндэһэ
хоорондын харилса
лаар гараһан асуу
взаимоотношение с
листическими стра
социалис оронууд
лүүлдэг харилсаан.

Взаимопомощь —
дээ туһалалсалга;
туһалалсалга; бэе
һаламжа үзүүлхэ:
взаимопомощь — бэ
аха дүү ёһоор ту
га; Совет эконо
взаимопомощи —
ческа харилсан ту
совет.

Взаимопонимание —
ойлголсолго: содей
лучшему взаимопон
— үгээ һайнаар
хо ябадалдань ту

Взаимосвязь, вз
занный — хоорон
боон: связь взаим
телевизионный ст
хоорондоо холбоот
телевизионно станци

(Үргэлжэлэлынь
гараха).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТ ОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮ

«Спортлотогой», «Спорт
сентябриин 14-дэ үнгэргэгдэһэн
тиражай дүнгүүдые Спортивн
главна управлени согсолбо.
«Спортлото»: Зургаан номер
таагдаа, шүүбэринь—5.000
(1 карточка); хүнгэлэлтэтэ ш
ламжаар 5—1 номер тааһа
2.608 түхэриг (3 карточка), табан номер
нүүд—1608 түхэриг (66 карточка), дүр
таагшад—36 түхэриг (3.293), гурбан номер
нүүд 3 түхэриг (55.243 карточка) абаха;
«Спортлото-2»: Зургаан номер хэншье таа
номер тааһан хүнүүд — 5.000 түхэриг (10 ка
дүрбэн номер таагшад—71 түхэриг (1.021 ка
бан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг (19.78
абаха байна.
37-дохи тиражай шүүбэринүүд сентябриин
тябриин 25 болотор түлэгдэхэ.

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИР

«Субботын спортлотогой» сентябриин 17-
дэһэн тираж.
1-дэхи тираж: 12(санаар хадаһаа һолжоролг
урилдаан), 20 (санаар трамплинһаа һүрэлгэ),
һолжоролго), 26 (самбо):
2-дохи тираж: 4(бокс), 17 (коньки). 22
23 (уһа руу һүрэлгэ), 25 (шаргаар һолжор

(Манай газетын удаадахи номер сентябр
гараха).

Редактор Р. Б. ГАРМ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФО
Индекс: 670000. г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35.
секретариат — 2 66 76, приемная — 2 54 93.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдэлмэриин халаанда онсо анхарал» — түрүү бэшэг. «Арбадахи табан жэлэй ажалай вахтада» — суглуулбари. «Намар—һүһаалиин хаһа» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Экономикын шэнжэлэл» — Е. Кряжевай статья. «Үни удаан үедэ» — В. Николаевай корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Урогоо һайнаар үнгэргэнэ» — Р. Балдановай статья. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. В. Корнаковай романай үргэлжэлэл. «Спортын тобшо һонин» — суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30—«Нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэй түлөө». 9.15—Армениин дуунай академическэ капеллын концерт: 9.55—«Города и годы»—кинофильм (2-дохи сери). 10.55—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.55—Забһарлалга. 13.25—Дамжуулгын программа. 13.30—«Шиниин ажал хүдэлмэри—шинии үндэр туйлалта»—баримтата фильмүүд харуулагдаха. 14.10—Э. Межелайтисай уран шүлэг. 15.20—Үхибүүдтэ—фильм. «Найди меня, Леня». 16.45—«Горнистнар, дохёогоо үгыт» 17.30—Шэнэ һонин. 17.45—«Зураг бүхэндэ—нарап». 18.10—«Мүнөөнэй эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 18.40—Шэнэ һонин. 18.50—«Эрдэм наука ба түрүү дүй дүршэл хүдөө ажахыда.

«Орбита». 19.20—«Личное счастье»—кинофильм (3-дахи сери). 20.30—«Время». 21.00—«Запорожец за Дунаем»—С. Гулак-Артемовскиин оперо. Киевэй Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ оперо ба балетэй театрай зүжэг. 22.00—Спорт 1. Баскетболоор Европын чемпионат. СССР—Итали (эрэшүүл). Бельгиһээ дамжуулагдаха 2. Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат ФРГ-һээ дамжуулагдаха. 23.00 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.40—Совет дуунуудай антологи. А. Островскиин дуунуудые РСФСР-эй арадай артист Э. Хиль дуулана. 19.10—«Спортлото» наадалга.

Улаан-Үдэ. 19.20 — Үхибүүдтэ мультфильм харуулагдаха. 20.00 — «Прогресс» гэжэ программа. 20.30—Баримтата фильмүүд харуулагдаха. 21.30—Телевизионно һонин. 21.50—Соносхолнууд. 21.55 — Дамжуулгын программа.

1977 оной сентябриин 21. □ 4 дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02526.